

BENDRADARBIAVIMAS

Lietuva nepasižymi nei Krymo, nei Šveicarijos, nei saulėtosios Ispanijos gamtos grožybėmis. Tačiau ji turi taip pat gražių vietų, kaip Palanga, Zarasai ir daug kitų puikių kampelių. Svarbiausia gi, kad kiek vienas lietuviui ji yra gimtasis kraštas — tėvynė. Todėl kiekvieną savo vaiką ji kaip magnetas traukia. Pasilgsta jos ypač tie, kuriems tenka ilgesnį laiką gyventi svetur. Didysis poetas Adomas Mickevičius eilavo, kad Lietuva brangi kaip sveikata: tik tas tai gerai supranta, kas yra jos netekęs... Zimaninės „Tiesos“ korespondentas Juozas Požėra, praeitą pavasarį pasiūstas pakeliauti po Sibiro taigą, jau po kelių dienų pajuto stiprų toli likusios tėvynės ilgėsį. „Guliu atmerktois akimis, žiūriu į šviesų mėnesienos lopinį, galvoju apie toli likusius savuosius, skaičiuoju, kiek reikėtų dienų pėsčiam eiti nuo žemutinės Tunguskos krantų iki Lietuvos“, rašo jis. Tai ką bekalbėti apie politinius pabėgėlius, kuriems okupantas negailestingai užtrenkė duris į tėvynę. Ypač sunkesniais gyvenimo momentais, kai ištinka kokie nepasisekimai, liga, priartėja senatvė, mums atrodo, jog užtektų palieti gimtinės žemę, prisiglausti prie jos, kaip mylinčios motinos, ir vėl grįžti visos jėgos, sveikata ir jaunystė. Tai, žinoma, yra tik iliuzija. Bet ir ją okupantas bando panaudoti saviems tikslams.

Komunistams labai nepatogus didelių lietuvių masių, kovojančių už savo tėvynės laisvę ir nepriklausomybę, buvimas užsienyje. Jie nori suvilioti mus grįžti tėvynėn arba nutildyti. Sutinkantiems grįžti į Lietuvą, jie pažada gerą darbą ir įvairias privilegijas artimesiems. Svetur liekantiems, komunistai siūlo bendradarbiauti su gimtuosiu kraštu. Tam reikalui jie Vilniuje leidžia net specialią laikraštuką, kuris okupuotame krašte niekam nerodomas. Jis skirtas išeiviams klaidinti ir vilioti. Tais pačiais tikslais atskirai ir drauge su sovietinėmis delegacijomis siunčiami užsienin įvairias pareigas okupuotame krašte einantys. Jie stengiasi susitikti su savo tautiečiais ir kalbinti juos grįžti tėvynėn arba bendradarbiauti. Dauguma išeivių atmeta bet kurias kalbas ta tema. Tačiau atsiranda, kurie sutinka su režiminiais pasiuntiniais susitikti, išklausti jų siūlymų ir tartis. Tai duoda progą komunistams pulsti tuos, kurie yra nusistatę ne tik prieš bendradarbiavimą su okupantu statytiniais, bet atmeta ir bet kurio pasitarimus. Gegužės 26 dieną Lietuvos ko-

munistų partijos organas rašė: „Prieš kuri laiką JAV-bėse, Klivlende, susirinkusi lietuvių nacionalistų grupelė nusprendė bendradarbiauti su Lietuva. Jie dargi perspėjo lietuvius emigrantus, kad pastarieji liautųsi apie tokius dalykus net galvoje“. Toliau seka įprastas vadinamųjų buržuazinių nacionalistų plūdymas.

Kas gi iš tikrųjų buvo ta „lietuviškųjų nacionalistų grupelė“ ir ką jie nutarė? Norėdami apsaugoti mūsų išeiviją nuo komunistų siekiamo suskaldymo, vadovaujančios politinės ir bendruomeninės organizacijos — Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Lietuvos Laisvės Komitetas, Amerikos Lietuvių Taryba ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė — sausio 22 ir 23 dienomis Clevelande sušaukė savo atstovų pasitarimą. Jie, tarp kitų klausimų, „apsvarsė su pavergtąja Lietuva bendradarbiavimo sąlygas, sutarė paskelbti šiuos pareiškimus“. Pirmame jų sakoma: „Okupantai šiek tiek praverus geležinę uždangą, laisvieji lietuvių pradėjo, tegu tik ribotą, privatų asmeninį bendradarbiavimą su savo artimaisiais okupuotoje Lietuvoje ir Sibiro tremtyje. Iš laisvojo pasaulio prasidėjo į aną pusę laišškai, dovanų siuntiniai, iš anos pusės — laišškai, spauda, dovanėlės... Visų lietuvių tautinė pareiga vengti bet kokių veiksmų, kurie galėtų kenkti Lietuvos Respublikos tęstinumui ir tiesiog ar netiesiog talkintų okupantui įteisinti savo agresiją prieš Lietuvą... Okupuotoje Lietuvoje yra tik vadinamosios „LTSR“ įstaigos bei organizacijos. O laisvųjų lietuvių bendravimas su vadinamosios „LTSR“ pareigūnais būtų tolygus Lietuvos Respublikos tęstinumo ir Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimo atsisakymui. Tautinė drausmė reikalauja, kad tol, kol Sovietų Rusija laikys Lietuvą okupuota ir paverstą Sovietų Sąjungos dalimi, laisvieji lietuvių santykiuose su okupuotos Lietuvos gyventojais ribotųsi bendradarbiavimu tik privačiojo asmeninio plėtimė“. Tai gi matome, jog vadovaujantieji laisvųjų lietuvių veiksniai nutarė ne „bendradarbiauti su Lietuva“, bet su okupuoto krašto pareigūnais, atstovaujantiems ne pa vergtą tautai, ne mūsų brolius ir sesėms tėvynėje, bet juos slegiančiam ir išnaudojančiam okupantui. Asmeninių santykių palaikymui su giminėmis, kaimynais ir draugais tie patys veiksniai pritarė.

Augustinas Upėnas

DAILININKAI NEBESMERKIAMI

Lietuvoj iš lėto vyksta visų nepriklausomos Lietuvos meto lietuvių dailininkų „rehabilitacija“. Ligšiol buvo viešai neminėti visi užsienio gyventieji lietuvių dailininkai, ir buvo pasmerkti pastarųjų nepriklausomybės metų naujovinėms, būvę žinomi nepriklausomųjų dailininkų, vėliau „Ars“ grupės vardu.

Dabar, po vieno kito anksčiau spaudoj pasirodžiusio siūlymo peržiūrėti tas pažiūras į lietuvių dailės kūrybą, surengė vienu metu net dvi „arsininkų“ parodas: Vilniuje V. Vizgirdos (ne tik „arsininko“, bet ir — kaip trumpame pranešime apie tą parodą rašė Tiesa — „šiuo metu gyvenančio Jungtinėse Valstybėse, dirbančio daugiasia vitražo srityje“), o Kaune — Antano Samuolio, dar karo metu mirusio Šveicarijoj.

Literatūroj ir Mene pasirodė platokas atsiliepimas apie Samuolio kūrinį parodą. V. Vizgirdos paroda ta proga tik užsiminta. Tačiau, kalbėdamas apie Samuolį, autorius plačiau išsitaria ir apie visus „arsininkus“, nevengdamas priminti jų tarpe ne tik V. Vizgirdos, bet ir V. Jonyno ar A. Galdiko. Priešingai ligšioliniams teigimams enciklopedijoje, apie visus atsiliepia palankiai ir siūlo, kad „pilnesniam vaizdui apie lietuvių dailės ketvirtąjį dešimtmečio (t.y., 1931-40 metų. E.) tradicijas sudaryti reikėtų organizuoti ir tokių ryškių dailininkų, kaip S. Ušinskas, L. Truikys, V. Kairiūkštis ir kt. apžvalginės darbų parodas“.

Tie ketvirtąjį dešimtmečio lietuvių dailininkų darbai straipsnyje pripažinti, kaip „Ryškūs dailės palikimo puslapiai“, ir drauge pareiškiami, kad dabartiniai lietuvių dailininkai tęsia geriausius pereinčių dešimtmečių „realistines mūsų meno tradicijas“.

(E)

KOMJAUNIMO PAVEIKSLAS

Ketvirtis milijono komjaunuolių ešą Lietuvos srašuose. Kiek iš jų nuosirdžiui, nepajėgia išsiaiškinti nė patys skelbėjai.

Trakų rajone skaičiuoja septynis neblogai veikiančius padalinius, bet apgailestauja vienuolika vardais paminėtų ir nežinia dar kiek nepaminėtų padalinių, kurie ešą visiškai nepatenkinami. Būdingi pavyzdžiai:

— Vieno padalinio sekretorė, nepajėgdama surinkti iš savo komjaunuolių nario mokesčio, sumoka mokesį už visus iš savo kišenės.

— Lentvario statybos valdybos direktorius aiškina, kaip jis pats sušaukiąs savo tarnautojų komjaunuolių susirinkimus: „tenka kviesti man pačiam. Rašau įsakymą, kviečiu komjaunuolį atvykti į valdybą“. Tarnybiniams įsakymais pas patį viršininką iškviesti komjaunuoliai ateina, ir susirinkimas įvyksta...

— Lentvario vidurinės mokyklos mokytojai-komjaunuoliai ne tik negloboja komjauniman įrašytų mokinių, bet ir patys net nario mokesčio nemoka.

(E)

SUNKUMAI MARKSIZMO TEORETIKAMS

Trečią dešimtmetį mokomi „marksistinės ideologijos“, žmonės Lietuvoje vis dar negali suprasti kai kurių to mokslo dėsnių prasmės.

Vilnietis meškeriojas bando pasiekti Molėtų apylinkių ežerus. Savaitgalį nepavyksta jam įsisprauti į jokią autobusą. Vaziuoja troleibusu miesto pakraštini ir ten gauda pravažiuojančius automobilius — gal pavezės. Bet... — „retas vairuotojas išdrįsta sustoti, — bijo pakliūti autoinspektoriui ir turėti nemalonumų, kaip mėgėjas uždarbiauti iš šalies, nors mašinos tuščios ir tinka vežioti žmones“.

Meškeriojas, nesuprasdamas tokio suvaržymo, siūlo kompromisą: įvesti bilietus, kuriuos nepilnai užimtų įrašyti vairuotojai parduotų keleiviams už pavezimą, o pajamas pasidalytų su valstybe... Ešą, būtu gerai ir valstybei, ir vairuotojams, ir keleiviams.

Bet nežinia, kiek laiko marksizmo teoretikai svarstys, ar ne nuodėmė leisti žmonėms taip „išdykauoti“...

(E)

Nepatenkinta trūkumais

Šiaulių gyventojai, pavarde Pragarauskaitė, parašė į Tiesą, Vilniuje:

— Labai norėtumėsi nusipirkti drabužių, tinkamų ekskursijai: pradedant batais ir baigiant galvos apdara. O dabar parduotuvėje net padoras maudymosi kostiumėlio ar gražaus chalato nėra. Madų žurnaluose gražu žiūrėti ti turistus ar poilsiautojus, o parduotuvėje siūlo pirkti prie kelis metus siūtus drabužius. O apie akinius nuo saulės, tai ir kalbėti neverta.

(E)

DIKTAVIMO DVASIA

— Prieš keletą metų (Vilniaus) universitete didžiausias stojančių konkursas buvo į medicinos ir lituanistikos specialybes, — rašė dr. J. Jurginis (istorikas, buvęs politinis emigrantas Lietuvos nepriklausomybės laikais) Literatūros ir Meno 26 nr.: — Į vieną vietą pretendavo net po 6-7 kandidatus, tuo tarpu į kai kurias kitas specialybes nebuvo net pareiškimų skaičiaus minimumo. Be to, lituanistai daug metų buvo geriausi istorijos-filologijos fakulteto studentai. Dabar ir profesijos pasirinkimo, ir mokymosi požiūriais lituanistai neišsiskiria iš to paties fakulteto kitų specialybių studentų. Pirmąją gamtos ir taikomųjų mokslų specialybių studentai.

Tą pastebėjęs, dr. Jurginis neturi aiškaus atsakymo, kodėl įvyko toks pasikeitimas, tačiau mano, kad kažkur ne viskas tvarkoj. Tik, prileidžiamas visokias galimas to priežastis, dr. Jurginis neužsiminė vieno sutapimo: prieš septynetą metų buvę lituanistikos katedros dėstytojai, partijos patvarkymu, buvo išvaikyti iš universiteto...

Tačiau ta proga dr. Jurginis padarė visą eilę pareiškimų, kurie ne tiek nuostabūs savo turiniu, kiek pačių pasirodymu viešumoj ten, kur viešpatuoja tiesos, monopolistiškai pasisavinusi visą tiesos žinojimą vien sau. Jis rašo:

— Kūrybinėje inteligentijoje turi viešpatauti mokslo ginčo dvasia, kuri skatina vertinti skirtingas nuomones, diskutuoti, mokėti surasti ir įrodyti klaidas kokiame nors įrodymų grandinėje, reikalaujant mokėti pažinimą ginti, kritikuoti ir žingsnis po žingsnio veda prie mokslo lenktybiavimu.

— Kad įsiviešpatautų mokslo ginčo dvasia, reikia griežtai laikytis mokslinių kautynių tvarkos... Būtiniausias šios tvarkos taisyklės yra tokios: tiesa yra autonominė besiginčijančių atžvilgiu, ji turi būti daugiau branginama už savimeilę; draudžiami argumentai dėl asmens; net klaidin ga nuomonė turi būti išklausiama be pajaukos ir rėkavimo; nereikia slėgti kitų savo autoritetu; nelaikyti nuodėme ir akademi ko teigimų patikrinimo... Aukštosios mokyklos turės būti ne tik kadru kalvėmis, bet ir aistringų mokslo batalijų laukų... — Nežinoti arba klysti yra žmoniška.

PASAULYJE

— JAV dabar turi 197.346.000 gyventojų (o judėjimas vyksta šitaip: gimsta žmogus kas 8 ir pusė sekundės, miršta kas 17 sekundžių, imigrantas atvažiuoja kas 90 sekundžių, emigrantas išvažiuoja kas 23 minutės).

— Iš tarptautinės prekybos parodos Helsinkyje, Suomijoje, pašalintos visos Mao Tsetung knygos.

— Varto vietovėje, Turkijoje, rugpiūčio mėn. per žemės drebėjimą žuvo apie 2.500 žmonių, o dabar naujas drebėjimas suvertė apie 50 namų rytinėje Turkijoje, netoli Erzerumo.

— Žymiausiasio Čekoslovakijos čiuožėja Mrazkova už akių nuteista 8 mėn. kalėti už pasišalinimą iš savo krašto.

— Persijos Azerbaidžane potvyniai pridarė nuostolių bent 30 kaimų, ir žuvo apie 100 žmonių.

— 6 jauni Tongos salos vaikinai prieš 13 mėnesių sėdo į laivelį ir tik dabar buvo surasti už 85 mylių negyvenamoje saloje, kur vanduo juos paklydusius nunešė (ten jie gyveno paukščių kiaušiniams, žuvm, koksais ir bananais).

— Prancūzija per antrąjį šių metų ketvirtį nupirko iš JAV už 221 mil. dolerių pinigino aukso, beveik dvigubai tiek, kiek per pirmąjį ketvirtį.

— Italijoje, atidarus medžioklės sezoną, 4 asmenys buvo nušauti ir kelios dešimtys sužeisti (du sūnus nušovė savo tėvą; vienas jų sakosi, kad tėvą palaikęs fazanu ir šovęs).

— Nubausti už dalyvavimą susirinkime, kuris įvyko be valdžios leidimo, 3 žymūs ispanų opozicijos asmenys atsisakė mokėti baudas ir buvo nugabenti į kalėjimą, ir tikimasi, kad prie jų prisidės kiti 2 intelektualai (nuėjusieji į kalėjimą yra nusivylę režimu valdančiosios partijos — falangos himno autorius poetas Ridruejo ir rašytojai Sastrė ir Salinas).

— Ispanijoje mažiausias darbininko atlyginimas nustatytas tarp 60 ir 84 pezetų (7 - 10 šilingų) už 8 val. dieną, daugumas pramonės darbininkų gauna daugiau kaip 100 pezetų (12 šil.).

— West Ridinge, Britanijoje, prasidės aiškinimai, ar teisingai pasielgė autobuso konduktorius, kuris iš 10 m. amžiaus mergaitės išreikalavo 7 penus už pelytę, kurią ji vežėsi kartu su savi.

Kartais stebina pažiūra į autorių, kaip žmogų, su kuriuo kalbama ne kaip su sau lygiu, o kaip su klupdomu atgailautoju, kuriu diktuoti galima ne kiek nesivaržant. Gerbtinas kiekvienas administracijos pareigūnas, tačiau koks aukštas ir garbingas jis bebūtų, jis negali dėtis pranašu, kuriu iš aukščiau atvertos visos gyvenimo ir mokslo tiesos. Mokslo ginčo garbės kodekse yra tokia taisyklė: kuo aukščiau stovi tas, kuris kritikuoja, tuo labiau santūrus jis turi būti, nes klysdamas didelis autoritetas gali daug daugiau žalos padaryti, negu mažas. Niekas iš mūsų neturi minčių tyrumo monopolio. Ginant kelią, galima neigti kryptį, kurią pasirenka kitas. Galima kritikuoti intelekto premisas, nes jos nėra neginčytinos. Tačiau negalima negerbti žmogaus, jeigu jis veržiasi į tą patį kelią.

Žinoma, tik Vilniaus universiteto ir Mokslo akademijos aplinkoje besisukančieji gali numatyti, kokie faktai sukėlė toki liberalistišką pamokslą ir kam juo duinama į akį.

(Elta)

Klubai norintiems galvoti

Diskusijų klubai — pastarųjų metų mada Vilniuje. Salia „Juventus“ klubo, jau esama įsisteigusių panašių klubų ir paskirose įmonėse. Būdinga, kad jie steigiami imonių komjaunimo organizacijų iniciatyva. Komjaunimo veikimo būdai jaunimui atrodo per daug nusidėvėję, formalistiški, nuobodūs. Nors suvažiavimuose ragina pagyventi pačių komjaunimo padalinių veikimą, bet jau šen ir ten į komjaunimo organizacijos „atnaujinimą“ numojama ranka ir ieškoma naujų bendravimo formų.

Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykloj irgi buvo (ir tebėra) komjaunimo organizacija, tačiau „žadinai jaunimo tarpe susidomėjimą visuomeninėmis-politinėmis temomis, marksistinės-leninistinės filosofijos pagrindais“ sugalvojo įsteigti diskusijų klubą, kurį pavadino graikišku vardu „Sigma“ (Suma). Iš diskusijų tikslu apibrėžimo netgi neatrodo, kad jis būtų tik domėjimas marksizmu-leninizmu. Tas tikslas apibūdintas štai kaip: plėsti akiratį, auklėti klubo narius politiškai, mokyti juos giliai mąstyti ir ginčyti, reikšti savo mintis ir ginti savo įsitikinimus!

„Sigmos“ klubo diskusijų temos buvo: „Kam gyvena žmogus?“, „Sena, nauja ir mes“, „Pozicija ir mes“, „Laikraštis ir mes“, „Teatras ir mes“, „Žmogus ir mašina“...

Klubo taryba sudaryta iš aštuonių asmenų, kuriuos parinko gamyklos partijos biuras ir komjaunimo komitetas „iš labiausiai išsilavinusių aktyvistų“. Vadinasi, yra oficialus partijos pasitikėjimas. Bet partijos ir komjaunimo vadų pasiryzimas tokia veikla išleisti iš savo tiesioginės iniciatyvos ir atiduoti labiausiai išsilavinusiam liudijai, kad jie sutiko nebesitenkinti ligšiolinių organizacijų rėmais ir išdrįso leisti mąstančiam jaunimui išeiti su savo mintimis į erdvesnius plotus.

„Sigmos“ klubas neapsiriboja vien diplomuotais dalyviais, kaip „Juventus“. Kvietimus į savo rengiamas diskusijas duoda visiems norintiems ateiti. Tik ima po pusrublį už pakvietimą, nes diskusijos vyksta kavinės patalpoje ir diskusijos pradedamos puoduku kavos su pyragaičiu, o pertraukų metu groja estradinis orkestras, dainuoja solistas. Diskusijose dalyvauji pakviestas bent vienas svarstomos srities specialistas. Diskusijos vyksta kas 2-3 savaitės ir trunka po 4-5 valandas.

Nežinia, ar ilgai ta klubų mada tesės. Bet tuo tarpu partijos ir komjaunimo vadai, atrodo, apsisprendę tos mados netramdyti, o priešingai — ragina vietines komjaunimo vadovybes susidomėti tais pavyzdžiais ir panašiai daryti pas save. Gal būtų, iki klubus subanalins taip, kaip jau subanalino savo oficialiąją organizaciją.

(Elta)

MIRĖ MIN. E. TURAUSKAS

Min. E. Turauskas, žinomas lietuvių diplomatas, politikas ir visuomenės veikėjas, staigiai mirė Paryžiuje rugsėjo 12 d. Laidotuvas įvyko rugsėjo 16 d.

Liūdesio valandą nuosirdžią užuojautą reiškia

KAZIMIERUI ROZANSKUI dėl jo mylimos motinos mirties.

Jonas Matulis

Septynios DIENOS

KINIJA LIEKA VIENA

Kai kurių kraštų komunistų partijos ligi šiol rėmė ideologiniame fronte ne Sov. Sąjungą, bet Kiniją, kaip skelbiančią vis neatlaidžią revoliuciją.

Dabar didžiausios kiniečių rėmėjos — Japonijos ir Šiaurės Korėjos komunistų partijos nugalėjo savo kairių sparną ir atsisako remti Kiniją. Taip atsitiko dėl to, kad Kinija siūlo Vietnamo komunistams apsidirinti ir laukti geresnio laiko valdžiai perimti Pietų Vietnamą. O vietnamiečiai komunistai, gaudami iš sovietų paramos, nori dabar kariuoti ir laimėti. Jų laimėjimas su sovietų parama kartu reikštų ir Sov. Sąjungos laimėjimą ideologiniame ginče su Kinija.

MŪSLIAI TARP SAVŲJŲ

Partijos pareigūnų vadovaujami, Kwe-ange, Kinijos Kveičovo provincijoje, 30.000 darbininkų susirėmė su vadinamaisiais „raudonosios gvardijos“ junginiais, kurie visur Kinijoje dabar vykdo „kultūrinę revoliuciją“.

Daugelyje kitų krašto vietų gyventojai ir partiniai pareigūnai susiremia su tais gvardiečiais.

Šanchajuje gvardiečiai buvo užėmę partijos būstinę.

RODEZIJAI DUODAMA LAIKO

Britų bendruomenės kraštų ministerių pirmininkų konferencijoje nutarta duoti Rodezijai dar laiko prisitaikyti prie daugumos valdymo (dabar valdo baltųjų mažuma).

Jei Rodezija nepaklausytų, kai būtų pradėtos taikyti varžomuosius priemonės visų Jungtinių Tautų mastu.

PASKENDO POVANDENINIS

Šiaurės jūroje paskendo pirmasis pokarinės Vokietijos povandeninis laivas Hai. Iš 20 įgulos narių išgelbėtas tik vienas.

Laivas buvo statytas 1944 m. ir sekančiais metais paskandintas. 1956 m. iškeltas ir atnaujintas.

GEMINI 11 NUSILEIDO

Amerikiečių astronautai Gordonas ir Conradas laimingai nusileido.

Iš erdvės laivo išlėjęs Gordonas neilgai tevaikščiojo, nes jį apėmė staigus nuovargis. Bet jie skrido šikart 850 mylių aukštyje, išbandė naujus būdus, kaip erdvėje susitikti su kitu laivu, arti valandos skrido atdaru liuku ir sėkmingai išbandė, kaip būtų galima tokiems laivams skristi vilkštine vienam paskui kitą.

Prieš nusileisdami jie dar kelis kartus apsauko erdvę žemę, vis privairuodami prie juos iššovusias raketas.

VORSTERIS VIETOJ VERWOERDO

Nužudytojo Pietų Afrikos min. pirmininko Verwoerdo vietą užėmė buvęs teisingumo ministeris Vorsteris.

Naujas min. pirmininkas karo metu rodė simpatijas naciams, reikšėsi kaip Britanijos priešas ir sėdėjo kalėjime. Jis kaip tik buvo tasai asmuo, kuris įgyvendino vadinamąjį apartheidą — baltųjų ir juodųjų atskyrimo krašte — įstatymą.

DIDŽIAUSIAS SKAICIUS

Rugsėjo 12 d. Šiaurės Vietnamą bombardavo 500 amerikiečių lėktuvų iš karto — didžiausias ligi šiol skaičius. Bombonešiai daužė radaro stotis. Vienas lėktuvas buvęs numuštas.

Oficialiais duomenimis, ties Šiaurės Vietnamu amerikiečiai yra netekę jau 364 lėktuvų.

NUTARS NIGERIJS ATEITI

Nigeriją, didžiausią Afrikos valstybę, valdąs plk. Gowonas sušaukė visų kraštų rajonų atstovus ir pasiūlė keletą planų, kaip ateityje galėtų būti tvarkomasi.

Nigerija iš pradžių buvo federaliniais pagrindais tvarkoma. Po naujo karinio perversmo norima vėl grįžti į federalinę santvarką.

LAUMIU JUOSTA

Mūsų lietuviškame pasaulyje retenybė, kad žurnalistas gali išeiti su savo darbais atskira knyga. Šitokiems atvejams suskaičiuoti, tur būt, nereikėtų nė vienos rankos pirštų. Priežastys, be abejo, čia vis tos pačios: mūsų gyvenimo siaurumas ir knygų rinkos beveik visiškai sunykimas.

Bet žurnalistinių darbų knygoms, žinoma, reikia tam tikrų privalumų, kurie tuos darbus padarytų įdomius ne tik greit pasenstančiuose laikraščiuose, bet dar ir atskirai išleistus. Per šį dvidešimtmetį svetur labai nedaug tepasirodė žurnalistų straipsnių rinkinių, bet ir tu daugumas buvo vien tik kažkoks didesnis nesupratiimas. Kažkokių keistų sumetimų vedami, tūlais atvejais žurnalistas ryžosi būtinai išleisti savo straipsnių knygas net ir tuomet, kai jose išspausdinamieji straipsniai vargu bent šiek tiek dėmesio buvo verti net ir greit pasenstančiuose laikraščiuose. Aišku mo dėlei reikia, tur būt, pasakyti, kad šiuo atveju ne kartą bus nulėmusi autorių grafomanija. Autoriai taip norėjo matyti kiek vieną savo suregztąjį eilutę knygų pavidalu, kad net patys mokėjo už tu knygų išleidimą, visiškai nesiskaitydami su skaitančia visuomene. Neskaitys, tai tegu neskaityt, bet kad tik būtų knyga!

Bronys Raila yra vienas tu retųjų žurnalistų, kuris turi daug ką pasakyti. Ne tik daug ką, bet ir daug kaip. Kadangi jis turi savo aiškią liniją ir nusistatymą, vadinasi, stovi tam tikrose pozicijose, tai vienų jis yra garbinamas už išradimą sugebėjimą neatlaidžiai dėstyti savo mintis, o kitų dėl to puolamas. Jo pozicijos aiškios.

Nuolat dalyvaudamas periodinėje spaudoje, jis yra daug prirašęs. Dalį tu savo straipsnių ligi šiol jis yra paleidęs jau dviem knygomis — **Tamsiausia prieš aušrą** (1960) ir **Iš paskendusio pasaulio** (1962). Anos knygos išspausdintieji jo darbai buvo daugiausia vis mūsų vadinosios vidaus politikos temomis.

Nidos Knygų Klubas dabar išleido Bronio Railos trečiąjį straipsnių knygą — **Laumių juosta** (351 psl.). Ši naujoji smarkiai skiriasi nuo anų ankstyvesniųjų, nes joje daugiausia judinami mūsų kultūros istorijos dalykai. Neabejojame tuo, kad tai

iš tiesų, ligi šiol periodikoje išbarstytas, o dabar knygon surinktas yra indėlis mūsų kultūros istorijon.

Tiesa, kaip publicistas, B. Raila ir čia neišlaiko nevertinės atitinkamų lietuviško gyvenimo faktų ir nedaręs iš jų išvadų pagal savo įsitikinimus. Pavyzdžiui, pirmieji šion knygon surinkti straipsniai yra skirti lietuviybės propagandai. Bet daugiausia čia jis pristato mums žmones, kurie dirba ar dirbo mūsų kultūrai. Štai, tą keistąjį Juozą Albiną Herbačiauską jis mums pristato su visomis jo silpnybėmis ir keistybėmis, bet vis dėlto kaip žmogų, kuris užkuriuose gelmėse turėjo talentą aptarti jaunimo palinkimų rūšims. Mums čia pristatomas be laiko anksti žuvęs genialusis prancūzas Albert Camus, kurį, pasirodo, buvo įsimylėję dauguma Prancūzijoje gyvenusių lietuvių. Čia pristatomas Julijonas Linde-Dobilas, pirmojo lietuviško romano autorius ir tolimes provincijos šakotas kultūrininkas, jau klasiku išvirtęs „Kuprelis“ ir daugelio kitų darbų autorius Ignas Šeininis, ne tik kaip rašytojas, bet ir kaip žurnalistas ir kaip žmogus. Su Stasiu Leskaičiu maždaž kas mūsų pasižinojo net ir iš rašto. Čia ir jis aptariamas kaip žmogus ir kaip žodžio meistras. Nemaža duomenų apie aktorių ir rašytoją Gasparą Veličką, kurį B. Raila su jo kūrybos pavyzdžiais yra pristatęs ir „Antrojoje pradalėje“. Toliau mes čia turime platų žurnalistišką ir rašytojišką portretą Mykolo Biržiškos, kai jis, tęsdamas tremtinišką gyvenimą, atsidūrė Kalifornijoje. Tai jau mirusieji, kuriuos aptaria ir vertina B. Raila savo kronikose.

O toliau eina visa eilė gyvųjų. Tarp jų pirmuoju — Juozas Svaistas, su savo idėjomis atėjęs į Los Angeles lietuvių Dailių menų klubą, toliau B. Railos bičiulis Vytautas Alantas jo romano partizaninė tema „Tarp dviejų gyvenimų“ pasirodymo proga, Bernardas Brazdžionis, Antanas Gustaitis, Marius Katiliškis ir jau daugiau politikos žmogus Stasys Zymantas.

Tai vis iškilieji lietuviai, su kuriais skaitytojui pravartu susipažinti. Tiesa, nors B. Raila knygoje pateikia daugiausia mūsų rašto žmonių portretus, bet ne vien literatūrinio požiūriu. Net gal mažiausiai li-

teratūrinio požiūriu, sverdamas kritiko svarstyklėse tų žmonių darbus. Pavyzdžiui, net septynetas straipsnių skirta Mykolui Biržiškai, mūsų literatūros ir kultūros istorikui, universiteto rektoriui, kovotojui už Vilnių. Tosios akimirkos prasideda nuo to meto, kai žilabarzdė Biržiška atsiduria Los Angeles mieste. Kaip jis čia įsikūrė, kokios buvo jo svajonės, kaip jis gyveno ir dirbo, ką galvojo, kokie smūgiai jį ištiko, koks jis buvo ir kaip tuo metu reikėsi — štai Biržiškos portretas su atitinkamomis straipsnių autorių iškilusiomis detalėmis, su publicistiniais įtarais, su atitinkamomis mintimis, kurios rodo, už ką ir prieš ką nusistatęs yra ne tik Biržiška, bet ir B. Raila. Taigi, piešdamas tuos kitų portretus, autorius išsako ir įvykius. Vadinasi, informacija jo plati, nesiriboja vien tik piešiamuoju asmenim. O kadangi B. Raila, reikšdamas dėl kai kurių dalykų savo nuomonę, stovi vis tvirtose pozicijose, tai vienu kitu atveju gal ir su šia knyga jis ne visiems įtikis. Tačiau portretai su visais faktais, aišku, išliks.

Ryšių su B. Railos naująja knyga iškeltnas ir dail. K. Jezerisko piešiniai jos viršelis. Vis dėlto daug maloniau paimti knygą į rankas ir perskačius pasidėti į lentyną, kai viršelis dailus!

K. Abr.

Jie eis aukštusios mokslos

Kauno Medicinos Institutas šį rudenį į pirmą kursą priėmė 520, Žemės ūkio Akademija (dabar įsikūrusi už Aleksoto) — 600, o Politechnikos Institutas — 1 dienių, vakarinių ir užakinių skyrių — 4.400 pradedančiųjų studentų.

Surinko daug medžiagos

Etnografų, tautosakininkų, kalbininkų ir dailininkų būrys, vadovaujamas istorijos mokslo kandidato V. Miliaus, šią vasarą lankėsi Rimsės ir Gaidės apylinkėse (į rytus nuo Dūkšto). Surinkę daug medžiagos apie to krašto verslus, amatus, technikas, užrašinėjo dainas, pasakas, padavimus ir kitą kalbinę medžiagą. Dabar kraštotyrininkų grupė išvyko į Eržvilko apylinkes, ties Jurbarku. (E)

NEAKIVAIZDINIS

LITUANISTIKOS DĖSTYMAS

Pedagoginis Lituanistikos Institutas, kuris veikia Čikagoje, jau nuo 1962 metų tame Institute einamus dalykus dėsto ir neakivaizdinio bei korespondencinio būdu. Dėstomieji dalykai yra šie:

1. **Lietuvių kalba:** bendrinė lietuvių kalba ir specialiniai jos kursai (lietuvių kalbos fonologija ir fonetika, morfologija, akcentologija, dialektologija ir lietuvių kalbos istorija).

2. **Lietuvių literatūra:** lietuvių liaudies poezijos žanrai, literatūrinės srovės ir jų atgarsiai lietuvių literatūroje.

3. **Lietuvių tautos istorija:** Lietuvos istorijos šaltiniai ir periodizacija, Lietuvos kiti mitynių kraštų istorijos bruožai, Lietuvos kultūros istorija, Lietuvos istorijos problemos, lietuvių tautos istorijos metodologija, pasaulio lietuvių istorija.

4. **Aukščiausi minėtų dalykų dėstymo metodikos, mokyklinė praktika ir kiti papildomieji kursai** (psichopedagogika, žurnalistika, Lietuvos menas, Lietuvos etnografija).

Studentais priimami asmenys, baigę aukštesniasias arba tolygias lituanistines mokyklas.

Tokių mokyklų nebaigusius, bet norintiems jas baigti, neakivaizdinio būdu dėstomas aukštesniosios lituanistinės mokyklos kursas.

Be viso būrio kvalifikuotų dėstytojų, neakivaizdiniame dėstyme dirba šie profesoriai: dr. Jonas Balys, dr. Jonas Grinius (Vokietija), dr. Albinas Liaugminas, dr. Henrikas Nagys (Kanada), dr. Pranas Skardžius, dr. Vanda Sruogienė.

Neakivaizdines lituanistinių dalykų studijas galima pradėti bet kada ir bet kur gyvenantiems lietuviams.

Smulkesnės informacijos reikalu prašoma kreiptis šiuo adresu: P.L. Institutas, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Illinois 60636. U.S.A.

Instituto Vadovybė

POP. JONO ĮVYKIAI IR MINTYS

Jonas XXIII pasakojo, kad pirmaisiais pontifikato mėnesiais dažnai pabūdaves naktį, manydamas, kad vis dar tebesąs kar dinolas, ir rūpindamasis spiginančiu bei sunkiu sprendimu, pats sau tardavęs: „Apie tai pasitarsiu su popiežiumi!“

Staiga jis atsimindavęs, kas ir kur esąs. — Tačiau aš esu popiežius! — tada sušukdavęs ir padarydavęs šitokią išvadą: — Ką gi, apie tai pasitarsiu su pačiu Viešpačiu!

Kartą šeštą valandą ryto Mgr. Capovilla, pop. Jono sekretorius, Castel Gandolfo pabarskino į popiežiaus nedidelio privataus buto duris. Jam niekas neatsakė. Nustebęs sekretorius paskambino keliems asmenims, klausdamas, ar jie nematę popiežiaus. Ne, niekas jo nematęs.

Mgr. Capovilla užliarmavo kardinolus, kurie gyveno vasaros rezidencijoje, žandarmėriją ir šveicarų armiją. Išsėkioje visur, niekur popiežiaus nerado, ir kai kas pasiūlė apie tai pranešti italų policijai. Kard. Canali patarė palaukti, kad be reikalo kitų nesutrukdėtų.

Pagaliau jaunas šveicarų gvardijos narys pastebėjo pop. Joną sėdintį parke ir ramiai beskaitantį.

Sužinojęs, kad tiek daug žmonių jo ieško jo, popiežius atsiprašė:

— Buvo toks gražus rytas, o mes nebuvome mieguisti. Dėl to mes atsikėlėme nieko netrukdydami ir išėjome truputį pasivaikščioti...

Kartą, aplankęs darbininkų parapiją, popiežius Jonas aiškino apie Jėzaus atradimą šventovėje:

— Juozapas nieko nesakė — jis buvo vyras. Tačiau Marija viską pasakė. Ji buvo moteris, o moterys visuomet daug kalba.

Parengė J. K.

JONAS AVYŽIUS

Kaimas kryžkelėje

ROMANAS

(95)

Ir nuėjo. „Reikia į raštinę, — pagalvojo mechanikškai. Tačiau minčiai, kad ten vėl susitiks su žmonėmis, kurie jo laukia, gal būt, nemažiau kaip šieno vežėjai, tai minčiai, turėjusiai jį sujaudinti, liko abejingas. Iš pradžių jis nustebo, paskui, giliau perpratus savo dvasinę būseną, išsigando. Taip, būtent — išsigando, nes staiga pajuto savyje kitą žmogų, svetimą, tą patį, kuris prieš keliolika minučių kurstė atsilyginti nuoskauda už nuoskaudą. Manė, kad jame seniai nebėra to žmogaus, kad, tobulėdamas kietoje kovoje su savo silpnybėmis, išvalė bent pačias žemiausias aistras, ir dabar jo samonė, jei ir ne visai atsikračiusi žmogų menkinančiais jausmais, tai bent pakankamai pasirušusi nugalėti bet kokią gyvenimo užtvarką, imanomą intelektualiai išsivysčiusiai būtybei. Deja... Jis pasijuto nematomos rankos nublokštas atgal į praeitį. Tada jam ėjo dvidešimt penktieji metai. Jau turėjo aiškų tikslą gyvenime, susiformavusias politines-visuomenines pažiūras, niekino žmogiškąsias silpnības ir dievino savo idealą — tobulą ateities žmogų, laisvą nuo begalės ydų, kurios šimtaineis kaustė ir tebekausto jo sparnus, neleidusios pakilti žmonijai į išsivajotas abejonas laisvės ir gėrio aukštumas. Taip, tada jis jau tvirtai žengė pasirinktu keliu. Tikėjo savo valios jėga, buvo tikras, kad niekas negali išmesti jo iš aiškaus kelio, pakeisti iš anksto numatytą planą. Ir vis dėlto kartą nedovanotinai nusižengė savo principams, nors vėliau to ir nesigailėjo. Buvo tvirtai nusistatęs nevėsti, kol baigs studijas, pradės dirbti ir sudarys normalias sąlygas šeimai sukurti. Tačiau išėjo į laip. Parvažiavo žiemos atostogų laisvas, tiesa, įsimylėjęs jaunuolis, nes draugavo su leva, o į auditoriją grįžo vedęs vyras. Iki diplominio bebuvio likęs pusmetis, galėjo palūkti, bet nebeįstengė paimti save į rankas: viską aukštin kojomis apvertė naujametis karnavalas. Ieva turėjo didžiausią pasisekimą, vaikinaį ją gaudytę gaudė, neleidami atsišvėpti nė vienam šokiui. Bet tai dar būtų nieko, jei ne tas dailus, savimi pasitikinęs jaunuolis, kuris nesitraukė nuo jos nė per žingsnį, nes buvo ne juokais įsimylėjęs, o leva tuo visai nesipiktino. Kitą rytą jis atsargiai pasiteiravo, kas tasai jaunuolis, ir leva, nieko neslėpdama, paaiškino, kad tai naujasis pramkombinato direktorius, labai malo-

nus vyrukas, tik juokingas, nes be reikalo pirkinėjas jai saldinius. Ne, jis, Arvydas, toli gražu nebuvo atsikratęs tais žemais jausmais, kuriuos laikė nepriimtinais save gerbiančiam žmogui. Visų pirma — baimė. Taip, baimė. Jis išsigando, kad gali levos netekti. Ne, prieš tai susvyravo jo pasitikėjimas mylimu žmogui, paskui sukilo pavadas, neapykanta tam trečiajam, įžūliai lendačiam į tarpą, o jau po to — baimė. Pats primityviausias jausmas, būdingas mažiausiai išsivysčiusiems protingųjų klases atstovams. Bet dabar nebe tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt pirmieji metai. Jis pasidarė šešeriais metais vyresnis. Septyniadesimt du mėnesiai! Gal būt, dešimtadalis skirtas išgyventi amžiams! Kaip vėjas... Pavadas, nepasitikejimas, neapykanta, baimė... Keturi žmogaus asmenybės duobkasiai. Tikėjosi juos užkass, o jie, pasirodo, gyvi. Prisikėlė kaip prieš šešerius metus aną naujametinio karnavalo naktį, eina apsupę ratu, grasiina...

— Tai meilė. Aš ją myliu, — pasakė garšiai ir apsidairė, atsišvėptęs nuo savo balso. Po galais, kur jo atsidurta užsigalvojus! Juk valdybos kiemą seniai praėjo...

Arvydas apsimetė kažką apžiūrinėjęs griovyje, tartum tam čia būtų ir atėjęs. Vaidina! To betrukko, kad pradėtų vaidinti, teisingai sava. Biau! Jis ryžtinas apsigrėžė ir pamatė priešais ateinant Antaną Grigą. Raguočių fermos vedėjas nuplėšė nuo galvos kepurę, pamosavo ją ir užsidėjo kaip papuolė.

Arvydas atsakydamas pakėlė kumštį, tačiau jo moste buvo daugiau pozos, negu natūralaus jausmingumo. Ak, ar toks būtų jį susitikimas, jei tai būtų įvykę pusvalandžiu anksčiau!

— Arvydai, tu jau namie, kad tave kur kots! Matau, eina pro kiemą. Kol iššokau iš raštinės, jis kažin kur nužirkliavo savo ilgomis kojomis. Šaukiu — negirdi. Gal tikrai šileika tau klausą pagadino, a? — prapliupo Grigas.

Vyrai susiėmė už pečių, pasipurtė, pasibakė kaktomis, kaip du išdykę ožiukai. Grigas laimingiausias už patį laimingiausią pasaulį. Naujienos pilasi kaip grūdai pro kombaino rankovę. Pamiršo žmogus, kad kartojasi, nes, lankydamas Arvydą, seniai buvo išpasakojęs, ką žinojo.

— Girdėjau. Žinau. Jau sakei, — atsakė Arvydas, negalėdamas palaikyti pakilios Grigo nuotaikos, ką tasai bereginti pastebėjo.

— Ko toks surūgęs? — susirūpino. — Kukurūzai numušė ūpą?

— Kukurūzai gražūs.

— Aš ne apie tuos. Ar matei lauką, kurį užėjome išarę mišinį? Keras nuo kero per dešimt metrų.

— Pamirškim tą praeitą istoriją. Jei-gu kolūkiečiai būtų samoningesni, būtų traktorininkus išgaminioje po galais, šian dien nereikėtų vienai Martyno kuprai kentėti.

— Nenori pasirodyti, bet matau: neturi geros širdies ant manęs, Arvydai, dėl kukurūzų, kad juos kur kots, — paniuro Grigas. — Nesutramdžiau Martyno, kaipgi, kaltas. Reikėjo, dantis išsikandus, laikyti savo nusistatymo, nesgi mano širdis... ir protas buvo tavo pusėje. Neišlaikiau linijos. Teisybė, bariasis, bet iš baimės, o ne iš tvirtumo, ir tai po visam. O reikėjo prieš tai užbėgti už akių, išaiškinti, paremti jį prieš Naviką. Pabūgau, suabejojau... Nekoks iš manęs sekretorius, Arvydai. Bais, begalvis, nejaurs. Prie geros progos galui traukti, o kai tokios nėra, jau ir krei va vaga, jau aš ir prapuoless, kad mane kur kots...

Su tais žodžiais abudu įsuko į kolūkio valdybos kiemą, ir pasikalbėjimas laikinai nutrūko. Praėjo gerokai laiko, kol Arvydas, pasisveikinęs su raštinės darbuotojais ir čia pasimaišiusiais kolūkiečiais ir visus apipylęs klausimais bei kiekvieną atidžiai išklauses, pagaliau atsidūrė pirmininko ka binete, ir jiedu galėjo toliau tęsti nebaigtą pokalbį.

— Ne, Antanai, — tarė Arvydas. — Komunistas, turėjęs drąsos anais laikais priglausti išvežtųjų vaiką — juk tu išauginai Krūminį Nastutę? — negali būti nei bails, nei begalvis, o tuo labiau nejaurs.

— Mes gerai sugyvenome su Krūminiais. Esu gi sakęs, kad nelaikiau jų nusikaltėliais, o jei ir būtų tokie, kuo vaikas dėtas? Nastutėi tada buvo kokie aštuoneri metai. Atbėgo kūdikis klydamas naktia. Širdis neleido neatidaryti durų.

— Begalvis ir beširdis nebūtų atidavęs. — Arvydas švelniai pažvelgė į Grigą. — Ne, seni, tu puikus sekretorius! O kad pabūgai, suabejojai dėl kukurūzų plano, tai kiekvienas mirtingasis gali suklypti. Nesigrauk, Antanai, nepykstu. Skaudu, nenuoriu meluoti, bet tikrai nepykstu. — Ir, matydamas nušvitusių Grigo veidą, atviras akis, pagalvojo, kad būtų gera viską išsipasakoti šiam doram žmogui, kurio talpi širdis turi ypatybę kaip kempinė vandenį

sugerti svetimą sielvartą. Bet ar tuo sau padėsi? Ne, tiktai kitam apsunksinsi širdį. Paguoda — silpnųjų užuovėja, o stiprus žmogus visų pirma turi pasikliauti savimi.

— Kitą savaitę, manau, sekmadienį, sušauksime atvirą partinį, — pasakė Grigas, vėl atgavęs gerą nuotaiką. — Kaip tu? Gerai jautiesi? Galėsi? O mažum nustumti kiek toliau, kol labiau sustiprėsi?

— Nieko, pakankamai stiprus. Atsilaikysiu, nors ir pats Jūrėnas atvažioutų, — pa juokavo Arvydas.

— Ir atvažioutų, kad jį kur kots! Bet atsilaukyti nebus sunku — mūsų pusėje žmonės. Nesuprantu, kaip Jūrėnas leido daryti atvirą susirinkimą...

— Būtime padarė ir be jo leidimo. Nepamiršk, kad tarp aštuonioliktos ir dvidešimtos partijos suvažiavimų daug kas pasikeitė. Naujas epochos vėjas išjudino iš pamatų ir išvertė tokį stulpą, kaip Molotovas. Partija pasmerkė Malenkovą, Kaganovičių. Tai ne šiaip sau eiliniai žmogeliai, o, pasirodo, klydo, laikydami vakarykščios dienos ir nenorėdami skaitytis su tikrove. Apakę dogmatikai. Jūrėnui yra apie ką pagalvoti.

Grigas pritariai palinkėjo galva. Abudu susimąstė kurį laiką tylėjo.

— Šalia Lapino, buvusiame Niūronio ap luoke — žinai tu, kuris gyvena vieniškiu? — mačiau iškastus pamatus. Kas ten statysis namą? — paklausė Arvydas.

— A, ten. Klemas Gaigalas — kas gi kitas! — Grigas nusiuko. — Pašėlęs žmogus — užsigėdė būtinai Lapino kaimynystėje. Sako, tegu pamėgins uždegti, žaltys, pats suspirgės. Lapinas prižadėjo atlyginti jam už lūšną. Įmerkė gudri lapę uodega...

Arvydas susijaudinęs ėmė vaikščioti kambaryje. Gaigalas lieka Liepgriuose... Ne, šitos naujienos nežinojės.

— Argi? — maloniai nusistebėjo Grigas, pradžiugęs drauga. — Pavažiok Pajuos tės link, ant malūno. Ketvertas sklypų atmatuota naujomis statyboms. Du atsikelia iš Maironių, o du iš Kepelių viensėdžių. Gojelsi jau akmenų prisivežė, o Bertašius kasasi šulinį. Iki rudens visi nori pasistatyti.

— Vadinasi, pajudėjo?! — Arvydas patrynė delnus, kaip vaikas geležėlė radęs. — Kasmet pasistatydavo po vieną, du, daugiausia trejetas, o šiemet — penki! Reikia visokeriopa tiems žmonėms padėti: duoti arklis, mašinas, organizuoti sekmadienines talkas, rudenį parūpinti vaismedžių, kad užsodintų naujus sodelius. Juk sodas daugiausia ir laiko valstietį prikaustęs prie senos vietos. Mes turime stengtis visomis priemonėmis, kad naujakurių pavyzdys užkrėstų visus viensėdžių žmones, kurie lopo savo sukiūzusias trobepalaites, užuot statęsi naujoje gyvenvietėje padorų namą.

Pabarbeno j duris. — Prašau, prašau. Nekrapštau nosies, esu su kelnėmis. Malonėkite įeiti.

Tarpduryje kyštelėjo Martyno galva.

— Aš norėjau... Ak, tu užimtas... Ta-

da vėliau užeisiu. — Martynas, labai sumipadėsi? Ne, tiktai kitam apsunksinsi širdį.

— Palauk, palauk! — Arvydas išsoko į raštinę. — Kur taip bėgi? Kas per paslaptys, kad reikia varžytis partinės organizacijos sekretoriaus?

— Nesivaržau... — Martynas nuleido balsą iki šnabždesio. Buvo taip susijaudinęs, o kartu toks prislėgtas, kad Arvydai jo pagailo, nors ir neįstengė nugalėti sukiūlusio priešiško. — Aš niekur neskubu. Vėliau, vėliau, Arvydai... Tikrai nieko tokio... nepaslapstis... bet pakalbėti reikia...

Arvydas staiga viską suprato. Parado ir įtariu žvilgsniu aplėkė raštinę, tartum ir tie, nušiuvę prie popieriaus užverstų stalų, jau žinotų jų abiejų paslaptį.

— Užei, — pratarė tyliai. — Grigas iš-

eis. Grigas išėjo anksčiau, negu jiedu prisitarino prie kabineto durų.

— Judo toliau, vyručiai. Man skubu į fermą, — pasakė įtartina nerūpestinga veido išraiška, praeidamas pro šali, ir Arvydai neužėjus dingtelėjo mintis, kad se nris irgi kai ką užuodžia.

Arvydas uždėjo delną ant durų rankenos, bet apsigalvojęs pasuko raktą ir įsimetė į kišenę. Jis nežinojo, apie ką jiedu kalbės, ir nebuvo tikras, ar verta kalbėti šia tema, tačiau pagalvojęs, kad pasilikis dviese akis į akį tarp keturių sienų, jam pasidarė neįauku. Argi galima apie tokius dalykus kalbėti prie rašomojo stalo?

— Tu važiuotas? — Arvydas ūmai pasi-

suko į Martyną, pažiūrėdamas kažkur virš jo galvos.

Martynas linktelėjo.

— Pavažiuosime iki Akmens Varčios. Pajauosius keliu. Noriu apžiūrėti naujakurių sklypus. Nieko prieš? — paklausė Arvydas, nueidamas per raštinę prie laukiamųjų durų.

— Važiujam...

— Būtų gerai susitarus su MMS, kad šiemet pradėtų nusauginimo darbus Akmens Varčioje. Nekalbėjai tuo klausimu su direktoriumi?

— Ne. — Martynas priėjo prie motociklo, kuris stovėjo vidury kiemo, atmetė koją atramą ir numynė pedalą. Motoras ne iš karto užsivedė.

— Nemanau, kad ememos vadovybė ne suprastų kolūkio padėties ir nesutiktų palaukti uždarbui. — Arvydas kalbėjo kaip prisuktas, nenuosirdžiai, visai ne tai, apie ką galvojo. Jam buvo koku veidmainiavimu, betgi reikia ką nors kalbėti, kol užsives tas praeitųjų motoras... — Įlįsime į skolas, palūkanos suduos per kišenę, tačiau Akmens Varčia šimteriopai gražins įdėtą kapitalą. Vien durpės ko vertos! O kiek prisidės gražios dirbamos žemės nusauginus?..

Paskutinius žodžius prarijo užsivedusio motoro trenksmas. Martynas apžergė motociklą ir galvos mostu pašaukė Arvydą sėstis.

Išvažiuo.

(Bus daugiau)

LIETUVA DABAR

PAVERGTOS LIETUVOS VASARVIETĖS

BIRUTĖS KALNAS

Paėję toliau jūros link, rasime Birutės kalną. Kalno papėdėje iš netašytų didelių akmenų pastatyta grotė. Žemutinėje grotės angoje, padavimai sako, buvo kūrenama šventa amžinoji ugnis, kurią saugojo ir kurstė vaidilutės, jų tarpe ir būsimoji kunigaikštienė Birutė.

Aukščiau, dešinėje pusėje, yra mažesnė grotė. Joje visą laiką stovėjo Marijos Mer gelės statula. Dabar statula perkelta į Palangos bažnyčią ir stovi ant mažojo altoriaus dešinėje pusėje.

Šio kalno papėdėje yra eglaitėmis apdintas tariamas kunigaikštienės Birutės kapas. Viduryje, ant kapo, yra granito akmuo su užrašu „Tav, Birute“. Ir visada, kada beieitum pro šį kapą, ankstų pavasarį ar vėly rudenį, matysi prie to akmens gyvų gėlių puokštės. Brangina ir gerbia lietuviai savo tautos praeitį ir senovę, brangina garsiąją kunigaikštienę Birutę, kuri išaugino Lietuvai pažibą Didįjį Lietuvos Kunigaikštį Vytautą Didįjį. Šis reikišnyas dabar pastebimas daugiau, negu nepriklausomybės laikais. Praeitą vasarą Birutės kapas buvo apdintas gyvomis gėlėmis.

Kalno viršūnėje yra koplytėlė. Ten viskas buvo išdraskyta, o sienos visokiais įrašais išmargintos. Prieš porą metų koplytėlę išbaltino, sienas iš lauko aptinkavo, bet vidus dar tuščias stovi.

Nuo Birutės kalno jūros tilto link išvestas su šaligatviais naujas kelias. Šalia kelio yra suoliukai pailšėti ir du maži kioskai, kuriuose parduodami laikraščiai ir vaistai. Kelias asfaltuotas. Visur tylu ir ramu, nes čia neleidžiama važinėti mašinomis.

Pagal naująjį kelią miške vis statomos naujos valdiškos vilos.

Einant jūros tilto link, yra įrengta graži aikštelė. Jos vidurys išcimentuotas, ir fontanelis trykšta. Čia stovi didesnės už žmogų dvi bronzinės figūros „Jūrėtė ir Kastytis“. Gražus ir artimas lietuviui sielai susietis su jūra padavimu pavaizdavimas. Aplink kai aikštelę yra suolai, ir prisodinta gėlių. Vasarotojai išėję iš jūros pailsi čia ir atsi-gauna.

Iš Vytauto gatvės įeinant į parką, yra takų trikampis, kuriame stovi „Eglė žalčių karalienė“. Stovi Eglė, o aplink ją apsi-vyniojęs žaltys. Apie statulą aikštelė išbrukuota akmenimis ir apsidinta gėlėmis. Iš aikštelės gražus takelis veda į didįjį taką.

Šie abu mūsų padavimų paminklai yra gražūs ir labai tinka Palangos vasarvietei. Mūsų dailininkai talentingi ir nagingi. Jei tik galėtų, tai jie tuojau pakeistų komunistinius status savaisiais kunigaikščiais ir kitais tautos didvyriais. O mūsų tauta labai turtinga sava praeitimi.

PALANGOS PLIAŽAS

Palangoje yra keturi pliažai: vyrų, moterų, bendras ir šeimų kampelis. Verkia pliažas, rusų mindžiojamas. Vasarą Palanga Volgos pakrantėmis pavirsta.

Zmonių kasmet Palangoje vasaroja la-

St. Rūkienė

bai daug. Privažiuoja daug lietuvių pensininkų, privažiuoja galybė rusų iš visų sovietijos kampų. Jie išsinešioja kambarius visai vasarai ir čia gyvena. Už kambariuką mėnesinė nuoma 150-250 rublių. Patinka atėjūnams Lietuvos jūra, oras ir paplūdimiai, o svarbiausia — tai Lietuvos duonutė.

Pliažai veikia nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Dažnai pliažuose pasitaiko vagysčių. Prapuola batukai, rūbai, krepšeliai ir rankinukai. Išmokė „vyresnieji broliai“ šio amato.

Prie pliažo yra pastatytas mažas vasaros restoranėlis. Čia galima nusipirkti ledų, limonado, alaus, bulkučių, saldinių ir sumuštinų. Lauke yra suolų ir keletas po skėčiais staliukų. Čia žmonės atsisėdę pailsi, užkanda ir atsigeria, tik reikia už viską brangiau mokėti.

Pačiame pliaže taip pat vyksta prekyba. Tai oficialiai pardavinėjami ledai. Gražiai nuuagusi palangiškė žemaitė, Palangos saulės nudegintu ir Baltijos vėjų nugairintu veidu, eina kopomis, pasikabinusi ant kaklo dėžė ledų, ir šaukia: „Ledai, ledai! Kas nori atsigalvinti?“ Niekas nejuda ir neperka. Jaučia ji, kad pateko tarp ruskių vasarotojų. Tada užduoda kumščiu per dėžę ir surinka: „Tudy tvaju tak, marožen, marožen!“ Tuojau pradeda ruskės eiti iš visų kampų ir išperka ledus. Jai irgi reikia įvykdyti planą. O už tą „tudy tvaju“ lietuvių vasarotojai jau nuosirdžiai paploja.

Prie jūros vyksta ir spekuliacija, nors už ją smarkokai baudžia. Staiga iš krūmų išnyra moterėlė su krepšeliu savo daržė išaugintų braškių. Jai irgi reikia gyventi, ir stengiasi greit šias uogas parduoti ir už jas brangiau gauti. Ji tyliai ir nedrąsiai siūlo uogytę ir dairoi į šalis, kad nepamatytų milicininkė.

Pasitaiko, kad pliaže galima nusipirkti gintaro dirbinių ir iš siuntinių anglišku ar amerikonišku prekių.

Visur tvarką palaiko kurorto milicija. Moterų pliažę viską tvarko milicininkės moterys. Anksti rytą jūroje maudytis neleidžiama. Visas pajūrio smėlis kiekvieną vakarą suakėjamas akėčiomis ir gražiai su lyginamas. Nuimama ir takelio, vedančio į jūros tiltą, lentos, ir smėlis suakėjamas. Naktį visą pajūrį saugo kareivių sargybos. Rytą smėlis tikrinamas, ir ieškoma jame pėdsakų. O gal kas pabėgo ar atbėgo? Ir taip kasdien. Partijai kiekvienam žingsnyje vaidenasi šnipai, diversantai, išdavikai ir liaudies priešai. Tai liguista jų fantazija.

Niekam neleidžiama sava valtimi jūroje plaukinėti. Sakoma, kad vienas, pasidaręs motorinę valtį, pabėgo Švedijon.

Leidžiama į pliažą ir maisto nusinešti. Dažnai matyti: sėdi rusė smėlyje ir valgo duoną tik su raugintu agurku. Bet vis tiek ji sėdi pliažė, maudosi, kaitinasi ir taiso Lietuvos oru ir jūros druskomis savo sveikatą.

PALANGOS BAŽNYČIA

Graži gotikos stiliaus Palangos bažnyčia, pastatyta iš raudonų molinių plytų.

Klebonas kun. J. Šniukšta prižiūrėjo šios bažnyčios statybą, praleido čia savo amžėlį, čia mirė ir šventoriuje palaidotas. Jam ant kapo pastatytas medinis kryžius, kuris jau baigia pūti, o kapas apsidintas rūtom.

Bažnyčios vidus labai gražus. Prie bažnyčios gyvena du kunigai. Čia atvažiuoja iš visos Lietuvos kunigai pavasaroti. Pamaldos laikomos rytais ir vakarais. Į pamaldas susirenka daug vasarotojų, nes čia yra mažiau pažįstamų veidų, tai ir saugiau. Kunigai vasarotojai laiko pamaldas ir klausio išpažinčių.

Ateina bažnyčion pasidairyti ir sovietijos vasarotojai. Jis visi nusiima kepurės ir rimtai žiūrėdami pasidairo ir išsina.

Kartą atėjo bažnyčion pasidairyti ir vienas „mūsiškis“. Jis buvo tik su pižama ir jau labai laisvai ir negarbiai laikėsi. Tuojau susiorganizavo būrys moterėlių, apstojo jį ir pradėjo gnaibyti, pešioti, tampyti. Tas bėgt, bet moterys jo greit nepaleido. Šis prisimins, kad šventnamiuose reikia elgtis padoriai ir pagarbiai, kaip daro visi kultūringi žmonės.

Palangos špitolės trijų aukštų namas yra nacionalizuotas ir paverstas valdiškais butais, kurie žmonėms išnuomojami.

Bažnyčios bokšte yra senas, didelis laikrodys. Jis ir šiandien eina labai tiksliai, ir visi pagal šį laikrodį tikrina laiką.

(Bus daugiau)

TRAKAI — ŠVENTI

Paties Chruščiovo lūpomis Maskvos valdžia ne taip seniai apžodė Lietuvai veikiančios kultūros paminklų apsaugos pareigūnus už Trakų pilies atnaujinimą („senovės feodalių pilių atstatinėjimą“). Man įtūžimui apmalšinti atnaujinantjai bent pilies viduje vietoj Kęstučio ar Vytauto paminklų įtaisė rusų kompartijos „šventuosius“. Ir nutraukė eilę numatytų darbų.

Bet po Chruščiovo „nuasmeninimo“ atsirado rusas, pavarde Peskovas, kurs net Maskvos „Komsomolskoj Pravdoj“ pateikė tokį iliustruotą pasakojimą apie Trakus, kad visi, kas prisidėjo prie Trakų pilies atstatymo, turi pagrindo pasijusti išdidūs. Ir visiems lietuviams tas pasakojimas — maloni, nors ir reta, prošvaistė rusų pažiūrose į Lietuvą. Štai keletas būdingų ištraukų iš to pranešimo:

„Trakai — senovinė Lietuvos sostinė ir buvusi didžiųjų Lietuvos kunigaikščių rezidencija. Paskui sostine tapo Vilnius.

„Laikas, aišku, nepagalėjo pastato. Pusė tūkstančio metų!

„Tačiau lietuviams ši istorinė vieta per daug reikšminga, todėl Kęstučio ir Vytauto palikuonys, senovės tvirtovę stačiusių meistrų palikuonys, nutarė atstatyti pilį.

„Keletą metų truko įtemptas istorikų, meistrų, restauruotojų, mūrinių, dailiųjų darbas.

„Ir štai jau toli už Lietuvos žemės ribų žmonės žino, kas yra Trakai. Kiekvieną vasarą prasideda atgimusių tvirtovės šturmas. Bet keista, niekas pilyje neuždaro vartų, nepakelia tiltų. Užėik!

„Du šimtai tūkstančių turistų per metus. Kai pradėjo darbus, priekaištavo — brangu. Bet štai turistų kapeikos padengia padarytas išlaidas. Tai leidžia užbaigti gerai pradėtus darbus.

„Lietuviams Trakai šventi. O visiems mums — tai nepakartojamo grožio žemėje kampelis, atminimas apie mūsų praeitį ir gera pamoka, kaip reikia saugoti grožį ir atminimą apie praėjusias dienas.“ (E)

LINIJĄ

Daug reikšmių turi žodis „linija“. Taip pat iš šio žodžio yra padaryta kiti žodžiai: linuotė, liniuotė, liniuotas, linijinis, linotės ir pan. Taip yra mūsų kalboje. O juk žodis „linija“ vartojamas daugelyje kalbų, ir visose jose iš šio žodžio padaromi nauji įvairiausių prasmų žodžiai. Visi jie kilę iš lotynų kalbos žodžio „linea“ — linija.

O „linea“? Jo pagrindu glūdi labai konkretus daiktas — augalas: lotyniškai „linum“ — linas. „Linum“ skamba ir lino pavadinimas daugelyje kalbų.

„Linea“ — „lininis siūlas“. Ištemptas siūlas ir tapo pavyzdžiu, kuris pagrindė įvairias žodžio „linija“ ir jo vedinių reikšmes daugelyje kalbų.

MOTERYS AR NE MOTERYS?

Vokiečių spauda rašo, kad 1964 metais tarptautinė lengvosios atletikos sąjunga Tokio mieste nusprendė: ateityje atletės moterys turi būti dviejų daktarių ginekologų ir vienos gydytojos internistės patikrintos, ar jos iš tikrųjų yra moterys. Po dvejų metų pirmą kartą tas nutarimas taikomas 1966 m. įvykstančioje Europos pirmenybėse dalyvaujančioms moterims. Kai paaiškėjo, kad patikrinti numatytos ir sovietų atletės Tatjana Šelkanova, Marija Itkina, Tamara Press ir Irena Press, tai sovietų sporto vadovybė pranešė, kad tos penkios moterys dėl asmeninių ir šeimyninių reikalų rungtynėse nedalyvaus. Jau seniai buvo abejonių dėl šių pasaulinės klasės atletikų „moterų“. Taip pat ir dabar dar neaišku, ar jos jau iš viso nepasirodys sporto arenoje.

Be šių, dar rumunė Jolanda Balas, šokėja šuolio ir aukštį, taip pat priskiriama šiai grupei ir pareiškė, kad dėl susižeidimo nešoksianti.

C.

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

Mielas Redaktoriau,

Užsukę į angliškus knygynus, tarp pigių leidinių dažnai užtinkame knygų, kurių nugarėlėse šviečia Algio Budrio pavardė. Kažkas šilta, kažkas sujudina žmogų! Tai juk lietuvių parašytos knygos. O ir pats tas Budrys... Kai tik Budrys, tai tuojau prisimename Adomo Mickevičiaus baladę apie tris Budrius. L. Enciklopedija mums tvirtina, kad ir trys Vilniaus veikėjai broliai Petras, Antanas ir Jonas Vileišiai savo metu buvę vadinami trim Budriais. Budrys, be to, juk ir reiškia budrumą, o lietuviško ištiziūmo laikais tai graži ypatybė. Jaunojo knygų autoriaus Algio Budrio tėvas bene bus ir pavarde sau Budrio pasirinkęs anais iš paviršiaus romantiškas laikais, kai jis tarnavo lietuviškoje žvalgyboje ir aiškinosi Lietuvos nepriklausomybės priešus.

Deja, mūsų namuose tėra tik viena Algio Budrio knygelė. Malonu, iš tiesų malonu, kad Algis Budrys buvo pajėgus prasi-veržti į anglosaksiskąjį pasaulį su savo knygomis. Bet taip pat aišku, kad jo knygos nėra grožinė literatūra. Jis rašo, kas šiandien labiausiai populiari: apie erdvę ir su ja susijusius fantastinius nutikimus. O kai taip, tai jo darbai ir nėra indėlis į mūsų literatūrinį arudą. Rašo žmogus, kad gautų pinigų pragyventi, taikydamas prie šių dienų masinio skaitytojo pamėgimų ir mados. Mes norėtume...

Taip, ko gi mes norėtume? Aišku, mes norėtume tikrosios literatūros. Mes norėtume naujų Pietarių, Vaizgantų, Andriūšių, Katiliškių, Mazalaičių, Orintaičių, jeigu kalbėti apie prozą.

Ar tokie žmonės gimsta ir ateina į svetur gyvenančių lietuvių rašytojų gretas?

Kažkas, man rodos, ta mūsų literatūra pradeda svetimėti. Kad patys jauniausieji dažnai nebepažįsta ne tik Lietuvos, bet nė lietuvių, tai, tur būt, nebėra ko ir stebėtis. Bet, žiūrėkit, mūsų ir seniai literatai ima jau nardyti svetimuose pasauliuose. Štai kad ir išgarsėjęs mūsų romanistas Jurgis Gliudus. Išskyrus pirmąjį savo romaną (Namus ant smėlio), šiaip jis iki šiol vis stengėsi būti labai arti su lietuviu. O kai dabar paskaičiau jo romaną „Delfino ženklė“, didelis nusivylimas apėmė mane. Ne tai, kad būčiau koks nors karštas nacionalistas, kokie šokinėja, lyg ant adatų. Tęks aš nesu. Bet aš vis tiek nesuprantu lietuvių rašytojų, kuris gali maudytis lietuviško gyvenimo upėse, o bendra į svetimas. Ne, tokia literatūra jau nebeįdomi. Žinoma, jeigu tokioje svetimoje jūroje braidydamas lietuvis pasiektų nors stiliaus stebuklą, kaip atsitiko su Krėve ar Vienuoliu, mano nacionalizmas gal ir galėtų būti užliūliuotas. O dabar jau man daug maloniau skaityti labai gerai parašytą kurio

nors kitataučio darbą, negu labai vidutinišką savo rašytojo kūrinį.

Kalbant apie tokius kitataučius, mane ypač sudomino danciškio vokiečio Guenter Grass romanai „Šunų metai“ (Hundejahre, Dog years). Po J. Gliudos „Delfino ženkle“ tai yra tikras atsigavimas lietuviui. Pirmas, Grasso romanai originaliai ir gražiai parašytas. Antra, jis turi tam tikrų lietuviškų užuominų. Pasakodamas savo romano herojų istoriją, šis danciškis rašytojas suranda progos prisiminti ir šėsupę, ir Kęstutį, ir Vytautą Didįjį, ir jo romaną, matykite, verčiamas į kitas kalbas ir eina sau dideliais žingsniais per pasaulį be jokios baimės, kad jame yra tų lietuviškų motyvų!

Net ir legendarinius savo šunes Grassas išveda iš Lietuvos (čia ant adatų šokinėjantiems mūsų nacionalistams, žinoma, gali ir nepatikti tokie šunų ar kaliausių vardai, kaip Perkūnas, Patrimpas, Piku-lis...).

Štai tau, broleli, ir painieji, taip sakant, klausimai, ir kuriuos sunku duoti visiškai tikslų atsakymą. Apyžiauris atsakymas dėl lietuvių literatūros svetur galėtų būti maždaug toks, kad ji palaipsniui pradeda skaudai išeiti.

Tavo Jonas

NESITEPAS AUDINYS

Švedijoje išrastas audinys, kurio nesutepa nei vynas, nei rašalas, nei įvairios sultys. Audinys pavadintas takrilu, ir verpiamas specialiu būdu. Švediškas takrilinis audinys yra nepaprastai glotnus, tankus, gerai gula prie kūno. Kai jis, laikui bėgant, pasidaro nebešvarus, jį lengva išplauti drėgnu skuduru.

DAINININKŲ AMŽIUS

Italų baritonas Matija Butisini koncertavo 1927 m., kada jam sukačo 71 metai amžiaus. Pagal bendraamžininkų liudijimą, jo balsas tada dar buvo gana švarus ir išraiškingas.

Ispanų dainininkas ir pedagogas Manuelis Garsija, įžymių dainininkų Marijos Malibron ir Polinos Viardo brolis, 1905 m. kovo 17 d. Londone atšventė savo šimto metų jubiliejų. Jis mirė eidamas 102 metus.

PALAPINĖ - RANKINUKAS

Prancūzijos moterys labai pamėgo patogias kilnojamas pliažines palapines (kabinas), kurios, būdamos sudėtos, atrodo kaip maišelis-rankinukas. Palapinė ištempiama ant trijų teleskopinių duriuminių strypelių. Palapinės medžiaga neperšlampama ir nepermatoma. Ypa palapinė, ją sudėjus, sveria 2,6 kg.

Praeities

V. VYTENIETIS

NUOTRUPOS

Gintaras

Kalbant apie gintaro tėvynę, paprastai turima galvoje Pabaltijys. Tačiau tai nevisiškai teisinga. Panašių suakmenėjusių medžių sakų randama ir kitose Žemės rutulio vietose. Karpatų kalnuose, Bukovinoje ir Galicijoje pasitaiko gintaro atmainos — delanito. Jis randamas tarp uolų luistų senose kalnų nuobirose. Sicilijoje irgi yra panašių į gintarą suakmenėjusių medžių sakų. Jie vadinami simenitu. Birmoje, Indijoje ir šiaurės Kinijoje pasitaiko vadinamojo birmito — tenykštės gintaro atmainos. Rumunijoje žinomas vietinis gintaras, vadinamas rumenitu. Antikiniams laikais Italijoje ir Prancūzijoje buvo net gintaro kasyklų. Tačiau kiek vėliau, pagyvėjus prekybai su Pabaltijo tautomis, jos buvo uždarytos, nes tenykštis gintaras yra nepaprastai sunkiai randamas. Jam išgauti reikia perverstis ištisus kalnus uolienos. Kitos aukščiausios gintaro atmainos eksploatavimui taip pat netinka. Jos aptinkamos mažais kiekiais ar yra blogos kokybės. Toli gražu jos negali konkuruoti su mūsų baltiškuoju gintaru, kuris ne tik randamas gausiausiai kiekiais, bet ir pasižymi aukščiausia kokybe.

Idomu, kad gintaro telkinių esama ne tik pietiniame Pabaltijyje: Sambijos pusiaulyje, Kuršmarių dūgne prie Judo krantės, Lenkijoje, vadinamajame kurpių krašte. Šiauriniame Pabaltijyje šiuo metu gintaro nerandama, nors kai kuriose senose knygoje minimi jo radiniai. Antai, 1830 m. mokslininkai Engelhartas ir Ulprechtas vienoje savo knygų nurodo, kad jiems pavykė rasti gintaro šiauriniame Estijos paplūdimyje. Savo išvadą jie paremia cheminėmis rastojo mineralo analizėmis. Iš pastarojo buvo išgauta vadinamoji gintaro rūgštis, kuri yra būdingas gintaro požymis. Galima spėti, kad dar praėjusiam šimtmečiui Baltijos dūgne prie Estijos būta gintaro klodų. Tačiau mūsų laikų jie nepasiekė, nes vandens srovės ir bangos juos išsardė ir

sunaikino. Žymiai dažniau gintaras randamas plotuose į pietryčius nuo Pabaltijo. Pastarųjų keleto milijonų metų laikotarpyje per Lietuvą pietryčių kryptimi slinkę ledynai nugremžė nemažą gintaringos žemės, kurią nunešė ir suklojo pietuose. Neseniai spauda rašė apie stambių gintaro gabalų radinius šiaurinėje Ukrainoje. Lietuvoje taip pat neretai randama gintaro ledynų nuogulose, vadinamosiose morenos, ir upių bei ežerų šanšuose. Į pastarąsias jie pateko iš ledyninių nuogulų, kurias vandens perplovė. Gintaro radiniai yra žinomi Nemuno krantuose ties Pažaislio vienuolyne, Alytum, Lipniūnais, taip pat kito se vietose — ties Širvintomis, Kernave, Gaure, Utena. Nuo senų laikų bangų išmetamas gintaras randamas Lukšto ežere ties Varniais.

Be savo praktinio pritaikymo chemijos pramonėje ir papuošalų gamyboje, gintaras turi ir nemažą mokslinę reikšmę. Ypač mokslininkai domisi vadinamaisiais inkliūzais — įvairių gyvūnų liekanomis, suakmenėjusiomis gintare. Pastarieji dar gyvi būdami įklimpo į sakus, kurie, ilgainiui kietėdami, juos užkonservavo. Ypač daug inkliūzų sudaro vabzdžiai, kurių fosilijos labai retos, nes švelnučiai vabzdžių kiauštai labai retai išsilaiko žemės sluoksniuose per ilgesnį laiką. Gintare yra išsilaikiusios net minkštosios gyvūnų kūno dalys: raumenys, jungiamieji audiniai, kurie paprastai supūva. Todėl jie yra ypač svarbūs, tyrinėjant vabzdžių praeitį.

Gintaro gabalai su stambiais suakmenėjusiais organizmais retokai randami ir todėl anksčiau retybėje mėgėjų buvo labai vertinami. Tuo pasinaudodami, kai kurie apskrūs vertėivos bandydavo patys pagaminti inkliūzus. Jie buvo pagaminti taip gerai, kad tik mūsų amžiaus pradžioje, idėmiai juos mokslininkams ištyrinėjus, buvo nustatyta, jog tai yra netikri inkliūzai.

V. Vasilauskas („M. ir G.“)

1939 m. sausio 7 ir 8 dienomis Londone buvo suroštas šokių festivalis. Dalyvavo 8 valstybių tautinių šokių grupės, jų tarpe ir lietuvių grupė, atvykusi iš Kauno. Programa prasidėjo visų tautų iškilmingu maršu. Kiekvienos valstybės šokėjai su savo valstybine vėliava praėjo pro tribūną. Sustačius vėliavas salės vidury, 300 anglų šokėjų išpildė vėliavų priėmimo — pasveikinimo šokį „Sellenger's Round“. Lietuvių šokėjų grupę daugiausia sudarė jaunimas, ir jai vadovavo M. Baronaitė. Anglai labai įvertino mūsų šokėjus, jiems patiko mūsų tautinių šokių paprastumas ir lankstumas, būdingas kuklumas, darnumas bei ypatinga harmonija. Didžiausią publikos entuziazmą sukėlė „Kepurnė“ ir „Blezingėlė“. Mūsų tautinių šokių grupės toks gražus pasisekimas (ji buvo sulginta su anglais) davė Lietuvai daug naudingos propagandos. Mūsų šokėjus globojo ir jiems pasisekimą laimėti labai pagelbėjo Lietuvos Pasiuntinybė Londone.

1933 m. Palangoje lankėsi skautų įkūrėjas Baden-Powellis. Ta proga viena Palangos gatvių buvo pavadinta Baden-Powellio vardu. O anuometinis miesto burmistras dr. J. Šliupas garbingam svečiui įteikė Palangos miesto gintarinį raktą.

1936 m. Lietuvoje bendras tvenkininių žuvų ūkio plotas siekė apie 831 ha. Juose buvo bandoma auginti įvairios žuvys, kurios padidindavo žemės ūkio pajamas. Šiuo kartu susipažinkime su tvenkiniuose auginamais karpiais. Tai vertinga ir skani žuvis, ką pripažįsta ir Lietuvių Sodybos atostogautojai ir dažnai tos žuvelės garbei suruošia šaunius baliukus...

Karpis (lot. Cyprinus carpio) yra įvai-

rių rūšių ar net gal ir rasių. Iš išvaizdos jie skirstomi ir trumpuosius (aukštanugarius) ir ilguosius (ploščianugarius). Aisgruno, Galicijos ir Frankų rasės karpiai priklauso trumpųjų grupėi, Lauzico ir Bohemijos — ilgųjų grupei. Karpiai yra: žvynuotieji, veidrodiniai ir nuogieji. Veidrodiniai turi stambius blizgančius žvynus, o nuogieji visai jų neturi. Neršia gegužės — birželio mėnesį. Minta vandens augalėliais ir įvairiais gyviais.

Idomu, kokios rūšies karpiai veisiasi L. Sodybos ežerėlyje?

Šių metų pradžioje pasiekė Angliją PLB Valdybos Amerikoje išleistas Jaunimo Metų kalendorius. Jį parengė St. Barzdukas. Skyriuje „Bendroji spauda“ pažymėta, kad Anglijoje išsina savaitraštis „Europos Lietuvis“ ir žurnalas „Šaltinis“. Ar tai tik tiek mes dabar Anglijoje turime laikraščius? Juk dar turime patį seniausią, jau daugiau kaip 50 metų einantį „Išvilių Draugą“. Be to, dar turime Lietuvių prof. s-gų egzilių 11 metų leidžiamąjį „Darbininkų Balsą“ ir 16 metų einantį skautų organą „Budėkime“.

Jeigu PLB Valdyba nežino, kokie dabar yra leidžiami svarbesni laikraščiai, tai kaip galės sužinoti tie, kurie gyvens po šimto metų?

1936 metais Lietuvos Ministerių kabinetas paskyrė J. Simonaitį 300 litų mėnesinę pensiją. Palyginus su žemės ūkio darbininkų atlyginimu, tai buvo beveik metinė ūkininko berno alga. Tuomet rašytojai tokia suma buvo didelė parama. Bet „išlaisvinimas“ užčiaupė lūpas. Ir mielajai tėvynei už paramą rašytoja neišdriso pareikšti nei dėkui, nei išgrauš.

Europos lietuvių kronika

LONDONAS

TAUTOS SVENTĖ IR

BENDRUOMENĖS DIENA

Rugsėjo 10 d. Londono Sporto ir Socialinio Klubo salėje įvyko minėjimas, kurį atidarė DBLB pirm. J. Alkis. Paskaitą skaitė P. Mašalaitis. Savo paskaitą daugiau taikydamos jaunajai kartai ir pradžioje aptarė tautos reikšmę, paskaitininkas toliau nurodė, kad lietuviui svetimame krašte daug kas bus svetima, ypač praieityje. Toliau jis šitaip kalbėjo:

„Tau svetimieji pasididžiudami ir su giliu jausmu primins savių tautų didžius žygius, Nelsoną, Napoleoną ar Vašingtoną ar meno ir mokslo žymius vyrus, bet tau, mias broliai ir sese, bus tik šalti pasaulinės istorijos vardai ir datos, ir niekas tave su tais įvykiais ir žmonėmis neriš, nes ten nedalyvavo tavo senoliai, tavoji tauta, kurios tu taip lengvapėdiškai atsisakei. Tada tu pajusi savo tautumą, pajusi, kad neturi po kojom pagrindo ir atskirtas esi nuo svetimųjų ir savųjų kaip pamestinukas.

„Tu, nežinodamas savos tautos istorijos, negalėsi svetimos aplinkos draugams ir bendradarbiams pasididžiudamas papasakoti, kaip tavoji tauta kadaise sprendė vie nokius ar kitokius svarbius gyvenimo ir jos egzistencijos klausimus, kaip ji karvingiškai kovojo su savo kartais daug stipresniais priešais.

„Tik prisiminkime Mindaugo, Gedimino ir Kęstučio riteriškas kovas su kryžiuočių ordinu, ypač Vytauto Didžiojo, kurio karūnavimo diena sutampa su mūsų Tautos švente, valdymo laikus. Jis, to meto galtingiausias Europos valdovas, išplėtė Lietuvos ribas nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų. Jis vienintelis, kuris privertė Maskvą mokėti jam duoklę, kuris sustabdė puslankines totorių ordas, besiveržiančias nusibauti Europą, jis prie Žalgirio amžiams sutriuškino kryžiuočių „drang nach Osten“ pastangas, kur ne vienas ir anglų riterių paguldė savo galvas.

„Mūsų senovės istorija didi ir garbinga, ir ją priminti svetimiesiems bus mūsų pasididžiavimas.

„Taip pat mes užpelnytai galime didžiuotis dar dalinai tebegyvenančios mūsų seno sios kartos nepriklausomybės kovomis ir neįtikėtinai sparčia pažanga nepriklausomybę atgavus.

„Pagaliau nerassite Europoje nė vienos tautos, kuri išlaikytų 8 metus ginkluotą rezistenciją, kaip išlaikė Lietuva, ją antrą kartą rusiškams bolševikams okupavus. Šis, pasakyčiau, visuotinis pasipriešinimas buvo žiauriausiomis priemonėmis malšinamas ir pareikalavo 30-35 tūkstančių geriau sių Lietuvos sūnų ir dukrų gyvybių. Bet, žinant partizaninių kovų būdus, reikia manyti, kad bolševikų žuvo keleriojai daugiau.

„Ir šiais laikais mūsų kovos durklas yra atkreiptas į bolševizmą, bet tai nevisiškai tikslu. Jis turi būti pirmoje eilėje atkreiptas į rusišką imperializmą, kurį pažįstame iš visos mūsų istorijos.

„Kada carui Aleksiejui Ramanovui valdant Rusiją daugiau kaip prieš 300 m. 1655 pirmą kartą rusai įsiveržė į Vilnių su 200.000 armija (tai buvo taip pat rugsėjo 8 d.), per vieną dieną mieste buvo išžudyta tūkstančiai, kaip sako kronikininkai. Gatvės buvo užverstos žmonių lavonais, kritaisiais arkliais bei pasrūvusios krauju, o gaisrai siautė 17 dienų.

„Carui įžengiant į Vilnių, lavonai buvo sumesti į bažnyčių rūsius ir nuvalytos nuo kraujo gatvės, o plėšimai ėjo pilnu tempu. Buvo plėšiamos ne tik bažnyčių ir rūmų brangenybės, bet viskas, net varinės skardos stogai ir net marmuro kolonos bei grindys.

„Vėliau caro buvo paskelbta, kad Didž. Lietuvos kunigaikštija amžiams prisijungė prie Rusijos. Tad kuo gi tai skiriasi nuo Stalino laikų?!

„Senovės ir vėliausių laikų partizanų pralietas kraujas mus visus, tiek jaunus, tiek senus įpareigoja laikytis vienybėje ir visais būdais kovoti, kol Lietuva atgaus nepriklausomybę.

„Kovos būdų yra šimtai. Tiems visiems būdams, pasakyčiau, pagalbinė priemonė yra lietuvių kalbos mokėjimas. Tad, mokydami kitus ar patys mokydami, tos kalbos, jau esame kovos dalyviai. Be kalbos negalime pilnai įsijungti į lietuvišką bend

ruomenę ir į kovą už Lietuvos laisvę. Net kitataučiai mūsų draugai, norėdami mums pasitarnauti, išmoka pirma lietuviškai kalbėti.

„Iš kitos pusės, kaip Jaunimo kongresas Chicagoje parodė, lietuvių kalba tapo ten tarptautine. Jaunuolis, atvykęs iš ispaniškai kalbančių kraštų, Vokietijos ar kitur, galėjo susikalbėti tik lietuviškai. Tad ir praktiškai mokėti lietuvių kalbos labai praveria.

„Kiekviena kova pareikalauja darbo, pasišvėtimo ir aukų. Aukokimės, nes kova žūtutinė. Būkime verti upeliais pralieto kraujo, o ir mes patys pasidžiūgsime laisvę patekęs.

Po paskaitos meninėje programoje pasirodė jaunosios kartos atstovai. Karolis Kusta ir Rūta Demenytė, mūsų mielas solistas Justas Černis padainavo keturias dainas, Jaras Alkis padeklamavo J. Aisčio Kelionę.

Susirinko gausus būrys lietuvių iš Londono lietuviškos kolonijos, jų tarpe dalyvaavo Lietuvos Pasiuntinybės patarėjas V. Balickas su ponija.

Sekmadienį, rugsėjo 11 d., šv. Kazimiero bažnyčioje buvo laikomos pamaldos už kenčiančią Lietuvą, kurių metu klebonas kun. Budzeika pasakė pamokslą. Pamaldos baigtos Tautos himnu. Pamaldose dalyvaavo labai gausiai londoniečių ir net tolimesnių vietovių lietuvių.

S. Kasparas

LONDONO SPORTO IR SOCIALINIO KLUBO NARIŲ BALIUS

Spalio 1 d., šeštadienį, Klubu vadovybė savo klubo patalpų salėje savo nariams rengia rudens balių su specialia programa.

Pradžią 8 val. Nuo 8 iki 9 val. vakaro „Red barrel“ alus nemokamai. Moterims taip pat bus suteikta proga veltui pasinaudoti skaniu gėrimu. Šokiams gros Jono Parulio muzika, pritaikyta klubo narių amžiui — su polkomis ir įvairiais žaidimais.

VAKARAS ŠV. KAZIMIERO LIETUVIŲ BAŽNYČIAI PALAIKYTI

Londono Lietuvių Sporto ir Socialinio Klubu patikėtiniai rengia šokių vakarą 1967 m. vasario 10 d., penktadienį, 8-11.30 val. vakaro, York Hall, prie Tower Hamlets Townhall, Old Ford Road, E2 (minutė kelio nuo Bethnal Green požeminės stoties).

Šokiams gros „Late Hours“ orkestras, veiks gėrimų baras ir užkandžių bufetas. Bilietus galima įsigyti pas rengėjus ir bažnytinio komiteto narius bei klebonijoje. Kaina 6 šil.

PAMALDOS UŽ A.A. Z. BERTAŠIŲ

Rugsėjo 22 d. suėjo metai nuo Zigmonto Bertašiaus mirties. Šv. Kazimiero Lietuvių bažnyčioje Londone atlaikytos gedulingos pamaldos už velionį ir artimuosius.

MANCHESTERIS

FILMŲ VAKARAS

Spalio 1 d., šeštadienį, Manchesterio Skautų Tėvų Komitetas ruošia klubo patalpose filmų vakarą. Rodys filmas iš skautų ir kitų organizacijų gyvenimo. Prašome gausiai dalyvauti. Atvykę nesisigailėsite. Pradžią 6 val. vakaro. Skautų Tėvų Komitetas

A.A. KOSTAS BAGDONAVICIUS

Rugpjūčio 13 d. Eccles, Monton rajone, mirė Kostas Bagdonavičius. Velionis gimė 1909 m. Ziežmaruose. Baigęs gimnazijos 4 klases, 1929 m. stojo į kariuomenę. Tarnaudamas lankė suaugusiųjų gimnaziją Kaune, kurią baigęs įstojo į Karo mokyklą. Ją baigęs, buvo paskirtas Klaipėdos adjutanto pareigoms, o po to į Vilnių. Karo metu pasitraukė į Vokietiją, o iš jos persikėlė į Angliją ir čia dirbo įvairius darbus.

Maždaug prieš ketvirtą metų velionis pradėjo sirgti širdies liga ir per tą laiką turėjo keletą priepuolių. Gydomasis ligoninėje, paaiškėjo, kad dar yra prisidėjusi arteriosklerozė, kuri labai greit pribaigė.

LIET. SODYBA

— Vasaros sezonas jau beveik pasibaigė. Nežiūrint lietingo oro, Sodybos apyvar-ta šiais metais bus padidėjusi.

Daugelis Klubo narių, pasinaudodami palankiu rudens oru, lanko Sodybą savaitgaliais.

— Ilgametė Sodybos šeimininkė-virėja E. Lūžienė jau kuris laikas negaluoja. Didelį virtuvės puodą įveikė jos negarą ir pareikalavo ilgesnio gydymosi bei poilsio.

— Paskutinėmis savaitėmis perdažomi iš lauko Sodybos namų langai ir durys. Vi si darbai vykdomi savomis jėgomis.

— Rugsėjo pradžioje į Sodybą visam laikui persikėlė šefididžis A. Gylis.

Ta proga primename, kad dabar yra pats patogiausias laikas susitarti bei apsiūti visiems pensininkams bei nedarbingiesiems, kurie numato greitesniu laiku Sodyboje apsigyventi.

NOTTINGHAMAS

PAMINĖTA TAUTOS SVENTĖ

Tautos šventę Nottinghamo lietuvių atšventė rugsėjo 3 d. Šventės paruošimu rūpinosi vietinis LASO skyrius. Dalyvavo daug apylinkės lietuvių, kuriuos dar papildė svečiai iš Londono. Dalyvių tarpe matėme DBLB Valdybos pirm. J. Alkį, DBLS Tarybos pirm. Dr. S. Kuzminską, „Saltinio“ redaktorių kun. Dr. S. Matulį, DBLS Valdybos narį P. Mašalaitį, DBLS Rev. J. Kjos narį V. Zdanavičių ir visus vietinių organizacijų vadovus bei kultūrininkus.

Šventę atidarė Nottinghamo LASO sk. pirm. O. Petravičius, o įžanginį žodį pasakė ir šventės programą pravedė I. Gintalas. Pastarasis nurodė, kad, gyvendami Lietuvoje, savo visuomenininkus pagerbdavome tam tikromis progomis, apdovanodami juos medaliais, o dabar nevisada įmanoma taip padaryti, tačiau, tėsė jis, šios šventės proga mes norime išreikšti nors kuklią padėką tiems asmenims, kurie jau ilgus metus dirba vienoj ar kitokj lietuvišką darbą, pakviesdami juos į garbės prezidiumą. Pakviesti buvo: P. Mašalaitis, Dr. S. Kuzminskas, kun. Dr. S. Matulis, K. Bivainis, E. Zaveckienė, E. Vainorienė, V. Gasperienė, J. Kazlauskas, J. Galbuogis ir A. Pilkauskas.

Šventei pritaikytą paskaitą skaitė P. Mašalaitis. Jis trumpai, bet aiškiai apibūdino tautos sąvoką ir perėjo prie Vytauto karūnacijos bei Tautos šventės paskelbimo, duodamas daug reikšmingų minčių tolimesniam mūsų kultūriniam darbu tremtyje. Oficialioji šventės dalis baigta Tautos himnu.

Meninę dalį išpildė Nottinghamo meno grupė, kurioje matėme tris pogrupes: vyresniųjų, jaunimo ir mažųjų. Visi savo pasirodymus atliko stropiai ir įspūdingai. Vyresniųjų ir jaunimo jėgoms vadovavo V. Gasperienė ir B. Čiudiškis, o mažuosius šokėjus bei dainininkus vedė, kanklėmis pritarė, E. Vainorienė. Programa buvo plati ir įvairi. Daugiausia plovimų susilaukė V. Gasperienės padainuota daina „Oi, kas sodai“, B. Čiudiškio deklamacija „O, tempora! O, mores!“, jaunimo tautiniai šokiai ir pačių mažųjų pasirodymai. Meninė dalis baigiama bendra daina „Lietuva brangi“.

LASO sk. pirm. O. Petravičius trumpu žodžiu šventę uždarė.

Po to buvo bendri šokiai, o atskiroje patalpoje svečiai ir programos dalyviai buvo vaišinami vakariene. Stalus rengė ir šeiminkavo L. Petravičienė, V. Bedulskienė ir E. Vainorienė.

Reikia pastebėti, kad šventės dalyvių dėmesį į šventės eigą daugiau patraukė šiuo kartu gražiai paruoštos ir atspausdintos Tautos šventės minėjimo programos, tačiau, be abejo, minėjimo centre buvo Nottinghamo meno grupė. Šios grupės iniciatorė yra E. Vainorienė. Šiai daug žadančiai grupei linkėtina gražios ateities.

A. Pilkauskas

WOLVERHAMPTONAS

TAUTOS SVENTĖS MINEJIMAS

WOLVERHAMPTONE

DBLS skyrius po kelių metų miego vėl atgimė. Jei kas ir turėjo kokių nors abejonių nauja Valdyba, tai dabar tos abejonės turės atkristi.

Valdyba suruošė kuklų, bet puikų Tautos šventės minėjimą. Pirm. Adamkavičius jį atidarė. Paskaitą skaitė Vladas Narbutas, primindamas Lietuvos praeitį ir dabartį. V. Kelmistraitis savo kalboje kvietė kreipti dėmesį į jaunimą. D. Narbutas kalbėjo apie ryšį su tėvyne.

Pagerbti žuvusieji už laisvę, ir sugiedotas Tautos himnas.

Janina Narbutienė suruošė loteriją.

Dalyvis

VILTIES KLUBO SUSIRINKIMAS

Susirinkimą atidarė Klubu pirm. Adamkavičius. Klubu veiklą nupasakojo V. Kelmistraitis. Valdyba pasilieka ta pati. Revizijos Komisijon išrinkti A. Pitkevičius ir P. Pitkevičius ir vienas anglų, žaidžiančių klubą.

Susirinkimas nutarė, kad atsilikę nariai su nario mokesčiu, ne per jų kalnę, gali į klubą įstoti iš naujo ir mokėti ar ne atsilikusių skolą, kaip jų išgalės leidžia. Nutarta ateinančiais metais leisti lygoje žaisti dvi komandas. Gavus iš švietimo ministerijos sąlygą, nutarta suruošti „Laisvės taurės“ krepšinio turnyrą spalio 1 d., šeštadienį, 3.30 val. p.p., Springfield Rd. mokyklos aikštėje. Visas komandas, norinčias šia me turnyre dalyvauti, prašoma pranešti ne vėliau kaip iki rugsėjo 24 d. Klubu sekretoriui: V. Kelmistraitis, 3 Hart Rd., Wednesfield, Nr. W-ton. Staffs.

Nutarta įsigyti naują uniformą ateinančioms metams. Br. Viliūnas žada vėliau steigti ir treniruoti jaunimo stalo teniso grupę.

V. Kelmistraitis

LIETUVISKOS PAMALDOS

Wolverhampton — spalio 9 d., 11 val., St. John's Square.
NOTTINGHAM — rugsėjo 25 d., 11 val., Jaunimo Židinyje.
STOKE-on-TRENT — spalio 2 d., 12.15 v., Tunstall.
NOTTINGHAM — spalio 2 d., 11 val., Jaunimo Židinyje.
NOTTINGHAM — spalio 9 d., 11 val., Jaunimo Židinyje.
MANCHESTER — rugsėjo 25 d., 10.30 val.
KETTERING — rugsėjo 25 d., 12 val., London Rd. Po pamaldų bus a.a. Olgos Kukanaušienės antkapinio paminklo šventinimas.

DERBY

TAUTOS SVENTĖS MINEJIMAS

DBLS Derby skyrius rugsėjo 10 d. skyriaus klubo patalpose, Spa Inn, Abbey St., gausiame susirinkusios visuomenės ratelyje paminėjo Tautos šventę.

Skyriaus pirm. P. Sarapinas pasveikino gausiai susirinkusius ir pabrėžė, kad mes minime šventę, kuri simbolizuoja Lietuvos valstybės didingumą.

J. Levinas skaitė paskaitą. Prelegentas išsamiai apibūdino tuos istorijos laikus, didžiųjų kunigaikščių šalį, kai Lietuvos vėliava buvo neužsta ligi Maskvos vartų ir Juodųjų Marių.

Minėjimas baigtas Tautos himnu.

Po to daromi pranešimai ir svarstoma vi sa eilė skyriaus ir visuomenės užsimojimų. Subuvimo pelnas skiriamas prie DBLS sk. veikiančio Šalpos komiteto, vadovaujamo pirm. S. Sarapinienės žinion. Numatyta daug darbų, kurie reikalingi pinigų.

Derbio Klubu pirm. P. Makūnas praneša, kad Klubu valdyba spalio 29 d. rengia bendrą lietuvišką pobūvį.

Loterijos pelnas skiriamas taip pat Šalpos komitetui.

J. M.

BRADFORDAS

TAUTOS SVENTĖ

Pranešame, kad Tautos šventės minėjimas įvyksta Bradforde, Lietuvių Vyties klube, rugsėjo 24 d., šeštadienį, 6 val. vak. Minėjimo programoje — nottinghamiško Dr. S. Kuzminsko paskaita, rochda-liškos E. Navickienės eilėraščiai ir bradfordiškių „Atžalyno“ tautiniai šokiai bei „Sūkuriu“ tautinės dainos.

Po programos — smagus šokiai. Klubu baras veikia ligi pusės vienuoliktos.

Į šį minėjimą tautiečiai kviečiami iš arti ir iš toli.

Bradfordo Lietuvių Vyties Klubu Valdyba

PRANCŪZIJA

TARYBOS POSĖDIS

Prancūzijos B-nės Krašto Tarybos posėdis įvyko rugsėjo 11 d., dalyvaujant Pasaulio Liet. B-nės atstovei Jūrai Gailiūšytei. Posėdžio metu drauge su PLB atstove iš JAV apsvaistytą tolimesnis Jaunimo metų programos vykdymą ir kiti Centro Valdybos aktualūs klausimai.

ATSAKYMAI Į VISUS KLAUSIMUS

Turėdami namuose LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS 35 tomus, visada joje rasite atsakymus į bet kuriuos Jums kilusius klausimus. Tai tautinis lobis tiek Jums, tiek Jūsų vaikams. Šiuo metu galima ją užsisakyti ir iš karto visus tomus, išskyrus 15 tomą, kuris skirtas specialiai Lietuvai ir taip pat netrukus pasirodys.

Duodama išsimokėtinai.

Naujai išleista vaikams spalvavimo knyga ALGIS IR ALYTĖ su trumpais eilėraštukais. Didelio formato, 20 puslapių. Graži dovana vaikams. Tik 4 šilingai su persiuntimu.

Lithuania under the Soviets — Portrait of the nation, 1940-45, by S. Vardyš—51/6.

Vysk. P. Bučio atsiminimai — 25/4.

Baltosios pelytės kelionė į mėnulį—11 š.

J. Variakojis — „4 Pėstininkų Lietuvos karaliaus Mindaugo pulkas“ — 1.2.0.

N. Mazalaitė — „Miestelis, kuris buvo mano“ — 0.18.6.

N.E. Suduvis — „Vienų vieni“ — 1.9.4.

Gaunama: „Dainora“, 14 Priory Rd., Kew, Surrey.

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Leidžia Liet. Namų Akc. B-vė. Leidimo Tarybą sudaro DBLS V-ba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

Redakcija rankraštus taisy ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams 50 šil.; dolerio kraštuose — 6 dol. metams; Vokietijoje — DM22.

Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesima atsakomybės.

RUDUO JAU ČIA, NETOLI IR KALĖDOS...

Dabar jau pats laikas pagalvoti ir paplanuoti, kokį dovanų siuntinį pasiųsti savo artimiesiems. Padaryti tai paprasta ir lengva, taip pat ir pigu, pasinaudojant leidžiamų į Lietuvą siųsti prekių kainoraščiu, kurį gali gauti kiekvienas, pareikalavęs pas mus. Tiems, kurie neturi daug laisvo laiko arba nežino, ką reikėtų siųsti, siūlom jau paruoštus praktiškus ir reikalingus siuntinius.

RK 1 (MOTERIŠKAS)

Vilnonė paltui medžiaga, itališkas nailoninis lietaipaltis, nepermatomo japoniško nailono medžiaga suknelei, 4 jd., 2 p. vilnonių arba nailoninių kojinių, 1 vilnonė gėlėta arba su įvairiais raštais skarelė, 1 šilkinė skarelė, 2 biro, viln. megztukas ir labai graži dėžė šokolado. £25.0.0.

RK 2 (VYRIŠKAS)

Grynos vilnos nertinis, 3½ jardo kostiumui medžiagos, 2 nailono viršutiniai marškiniai, 2 p. vilnonių kojinių, 1 p. odinių pirštinių, 2 biro, 1 kaklaraštis, pritaikintas prie kostiumo, itališkas su diržu dėvimas nailoninis lietaipaltis ir dėžė šokolado. £25.0.0.

Jungtinis RK 1 ir RK 2 siuntinys kainuoja

£45.0.0.

4 sv. taukų, pusė sv. arbatos, pusė sv. geriamojo šokolado, pusė sv. kakavos, 2 sv. ryžių, 5 sv. miltų, 1 dėž. Nescafe, 1 sv. saldinių, 1 sv. razinkų, 1 sv. cukraus, ketvirtis sv. pipirų, pusė sv. šokolado tik

£10.0.0.

Tebesiuočiami mūsų anksčiau skelbtieji dideli pasisekimą turį siuntiniai: V-3 — 10½ j. trims kostiumams medžiaga — £16.15.0; P-3 — trims paltams vilnonė medžiaga — £20.0.0; N-4 — 16 j. nepermatomo nailono suknelėms — £15.0.0.

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421 HACKNEY RD., LONDON, E.2. ENGLAND.

Telef. SHO 8734

Seniausia šioje srityje lietuviška firma. Garantuotas su gavėjo parašu patvirtintas pristatymas laike 3-4 savaitių, visos siuntos registruotos ir apdraustos.

Persitūnciame ir įtų pačių sudarytus siuntinius.

Atstovai:

A. Kuzmickas, 31 Milton St. Eccles, Manchester.

L. Venckus, 7030 So. Talman Ave., Chicago, Ill., USA.

A. Kusinskis, 167 Colledge St. Apt. 2 Sudbury, Ontario, Canada.